

**VYŠŠÍ ODBORNÁ ŠKOLA
SOCIÁLNÍ A TEOLOGICKÁ – DORKAS**

Obor: sociální a teologická činnost

**Pastorační pomoc obětem incestního
zneužívání**

Absolventská práce

Petra Kopetková

Vedoucí práce: Mgr. Vladislav Volný, Th.D

Olomouc, duben 2010

Prohlašuji, že jsem absolventskou práci s názvem „Pastorační pomoc obětem incestního zneužívání“ vypracovala samostatně a uvedla v ní literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne 30. 4. 2010

.....

Petra Kopetková

Souhlasíme s půjčováním této absolventské práce s názvem „Pastorační pomoc obětem incestního zneužívání“ a jejím používáním pro studijní účely Vyšší odborné školy sociální a teologické – Dorkas v Olomouci a jejích studentů.

V Olomouci dne 30. 4. 2010

.....
Mgr. Vladislav Volný, Th.D

.....
Petra Kopetková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu práce Vladislavovi Volnému za usilovné vedení mé absolventské práce hlavně po odborné a stylistické stránce.

Dík patří dívkám, se kterými jsem mohla vypracovat kasuistiku. Bez nich by má práce nebyla úplná. Děkuji jim za velkou trpělivost při zpracovávání praktické části.

Děkuji Ivanovi Stankovi za kritické připomínky k práci a podnětné náměty k opravám, úpravám a doplněním.

Děkuji svým přátelům ať už těm, kteří mi pomohli s formální stránkou textu a s překlady cizojazyčné literatury, nebo těm, kteří mě inspirovali svými nápady, podněty nebo jen doporučením některých knih, tak i těm, kteří mi byli oporou, když jsem nevěděla, jak dál.

Největší dík patří Bohu za duchovní podporu ve chvílích, kdy jsem se vším chtěla skončit a neměla jsem sílu dále pokračovat.

Děkuji všem, kteří přišli s mou absolventskou prací do kontaktu (aktivním zapojením, podporou či modlitbou) a nebyli výše zmiňováni.

„Nepotkala vás zkouška nad lidské síly. Bůh je věrný: nedopustí, abyste byli podrobeni zkoušce, kterou byste nemohli vydržet, nýbrž se zkouškou vám připraví i východisko a dá vám sílu, abyste mohli obstát.“

1 Korinským 10, 13

„Protože sám prošel zkouškou utrpení, může pomoci těm, na které přicházejí zkoušky.“

Židům 2, 18

Obsah

Úvod	8
I. TEORETICKÁ ČÁST	11
1. Sexuální zneužívání.....	11
1.1 Sexuální zneužívání	11
1.2 Nezletilý, oběť a pachatel	12
1.2.1 Nezletilý	12
1.2.2 Oběť.....	13
1.2.3 Pachatel.....	13
1.3 Příčiny a důsledky sexuálního zneužití.....	14
1.3.1 Příčiny.....	14
1.3.2 Následky	14
1.4 Pedofilie a znásilnění.....	15
1.4.1 Pedofilie	15
1.4.2 Znásilnění (penetrace).....	16
1.5 Syndrom dětského přizpůsobení pohlavnímu zneužívání	16
2. Incest	18
2.1 Historický exkurz	18
2.2 Právní exkurz	20
2.3 Incest a incestní rodina.....	21
2.3.1 Incest	21
2.3.2 Incestní rodina	21
2.3.3 Incestní a neincestní rodič	22
2.3.4 Postavení oběti v rodině	23
3. Nepastorační formy pomoci	26
3.1 Pomoc příbuzných a přátel.....	26
3.2 Pomoc společnosti	27
3.3 Pomoc psychologa, psychiatra.....	28
3.4 Svépomocné skupiny	30
4. Pastorační péče	32

4.1	Specifika pomoci církve	33
4.1.1	Duchovní rozhovor	34
4.1.2	Modlitba	35
4.1.3	Bohoslužba, kázání	36
4.1.4	Pastorační dopis	37
4.1.5	Svátost smíření (zpověď)	37
4.2	Uzdravení	38
4.3	Účinnost pomoci	40
II.	PRAKTICKÁ ČÁST	44
5.	Kasuistiky	44
5.1	Kasuistika č. 1	45
5.2	Kasuistika č. 2	48
5.3	Shrnutí	54
	Závěr	56
	Cizojazyčné resumé	58
	Seznam literatury	59
	Seznam příloh	64
	Příloha č. 1	65
	Příloha č. 2	68
	Příloha č. 3	69

Úvod

Když se řekne rodina, každý si představí tu svou, otce, matku a děti. Jako každý jedinec je jiný a odlišný, tak je jiná i každá rodina. I přesto mají tyto rodiny něco společné. Jedná se o společný domov. Členové rodiny spolu prožívají nejen starosti, ale i radosti každého jedince.¹ Každý člen je přijímán takový, jaký je. Každý má v rodině svou roli. Jako děti nemají přebírat úkoly dospělých, tak dospělí musí zůstat dospělými. Komunikace členů rodiny je zde přímá, otevřená a bez přetvářek. Scházejí se ne, protože by museli, ale protože chtějí být spolu.² Součástí rodiny jsou rodiče, kteří dítěti poskytují základní péči nejen o biologické, ale i o psychické potřeby (zejména potřebu bezpečí a trvalého citového vztahu), a děti. V rodině se buduje základní vztah důvěry. Díky této důvěře dítě získává pocit bezpečí.³ Rodina je tedy „institucionalizovaná biosociální skupina, vytvořená skupina přinejmenším ze dvou členů odlišného pohlaví, mezi nimiž neexistují pokrevní pouta, a z jejich dětí“.⁴

Oblast, které jsem se rozhodla věnovat v této práci není široké veřejnosti neznámá. V médiích v poslední době se mediálně začíná hojně mluvit o zneužívání, zejména incestním zneužívání. Pro ilustraci uvádím zmínit alespoň dva případy z nedávné doby.

První případ vyšel najevo na jaře loňského roku po dívčině pokusu o sebevraždu. Nevlastní otec svou nevlastní dceru zneužíval devět let od jejích pěti nebo šesti let. Nejprve měla dívka se zavázanýma očima rozeznávat předměty. Otec jí do rukou vkládal vibrátor, pak i svůj pohlavní úd. Později začal dívku osahávat a uspokojovat se. Vyhrožoval jí, že ji vyhodí z domova, pokud něco řekne matce. Kupoval jí dárky, později jí dával i peníze. Dívka si nechala vnutit představu o svém podílu viny, proto se také

¹ ŠOLTÉZ, Š. *Kristus a rodina*, s. 7–14.

² WRIGHT, H., N. *Navždy tátovo děvče*, s. 96.

³ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí II. díl*, s. 42–43.

⁴ VÝROST, J.; SLAMĚNÍK, I. *Aplikovaná sociální psychologie I. Člověk a sociální instituce*, s. 304.

nikomu nesvěřila. Nevlastnímu otci hrozilo až dvanáct let vězení za pohlavní zneužívání, ohrožování výchovy mládeže, svádění k pohlavnímu styku a vydírání. Soud nakonec rozhodl udělit trest odnětí svobody na šest a půl roku nepodmíněně. Soud nevlastního otce shledal vinným ze všech činů kromě svádění k pohlavnímu styku, neboť k pohlavnímu styku nedošlo. Otec se rozhodl podat odvolání.⁵ Ve druhém případě bylo v dubnu roku 2010 zahájeno soudní řízení proti muži, který před šesti měsíci znásilnil nezletilou dívku před zraky jejích rodičů. Muž se dožadoval vstupu do bytu dívky tak dlouho, až se do něj dostal. Když se mu v tom otec snažil zabránit, byl útočníkem fyzicky napaden. Matce pod pohrůzkou násilí zabránil volat policii. Dívku dotáhl do obývacího pokoje, kde byli přítomni rodiče, a přikázal jí s nožem v ruce, ať se svlékne, nebo rodiče zabije, pokud neuposlechne. Otec začal dceru bránit, ale pachatel jej několikrát bodnul nožem. Pachatel dívku zneužil análně, poté také i orálně. Otci se nakonec podařilo vyběhnout z bytu a přivolat pomoc.⁶ V prvním případě byl pachatelem otec dívky, tedy člověk v němž by dívka měla nalézt osobu, která ji chrání a snaží se jí pomoci. Této dívce se ovšem ochrany od otce nedostalo, spíše naopak, byla zneužita. Ve druhém případě se pachatelem stala cizí osoba. I zde sehrál významnou roli otec. Na rozdíl od prvního případu se zde snažil svou dceru chránit. Podle jeho slov by i zemřel, pokud by tím odvrátil zneužití.

Téma incestní zneužívání v rodinách jsem si vybrala z důvodu, že jsem se s ním osobně setkala u kamarádek a nevěděla jsem, jak na ně reagovat. O zmíněné problematice se mluví velmi málo (pokud vůbec). Téměř nikdo neví, jak se mají lidé zachovat, když se dozvědí o sexuálním zneužívání, a už vůbec ne, jak obětem zneužití pomoci. Touto prací bych chtěla ukázat, co sexuální zneužívání a incest znamená a co všechno do této problematiky patří, včetně pastorační a nepastorační formy pomoci obětem. V této práci se chci zaměřit na nezletilé dívky.

---

⁵ Otčím dostal za devět let trvající zneužívání dcery 6,5 roku vězení. [online]. [cit. 15. 04. 2010].

⁶ Klidně bych i zemřel, abych to řádění odvrátil, říká otec, jenž viděl znásilnění dcery[online]. [cit. 15. 04. 2010].

V první kapitole jsou předloženy definice základních pojmů sexuálního zneužívání. Druhá kapitola je věnována incestu, incestní rodině, vztahům mezi členy apod. Ve třetí kapitole se zabývám nepastoračními formami pomoci. Čtvrtá kapitola pojednává o pomoci ze strany pastoračních pracovníků. Jako praktickou část práce jsem zvolila kasuistiky. Závěr práce obsahuje shrnutí celé problematiky a vyhodnocení vytyčených cílů. Cílem práce je vytyčit hlavní znaky pastorační pomoci incestním rodinám a zařadit je do kontextu komplexní pomoci obětem. Práce by měla být adresována hlavně těm, kteří se jim snaží pomoci a nevědí, jakou formu nejlépe zvolit, ale i těm, kteří se touto problematikou zabývají. V neposlední řadě také samotným obětem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Sexuální zneužívání

Sexuální zneužívání je zážitek, který člověka ovlivní na velice dlouhou dobu, ne-li na celý život. Z důvodu, že panuje všeobecná neznalost, týkající se významu sexuální zneužití, jeho projevů, následků apod., pokusíme se v této kapitole definovat základní pojmy související se sexuálním zneužíváním.

1.1 Sexuální zneužívání

Sexuální zneužívání je „nevhodné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, aktivitě nebo chování. Zahrnuje jakýkoliv kontakt – osahávání, dotyk, soulož nebo vykořisťování kýmkoliv, kdo má dítě v péči nebo kdo dítě takovýmto způsobem využívá.“⁷ Co se týče právního hlediska, v příloze je uvedeno přesné znění trestního zákona.

Sexuálnímu zneužití dítěte předchází sexuální obtěžování, které má tři formy:

1. situace, kdy je dítěti nabídnuta sexuální aktivita,
2. sexuální obtěžování v rámci šikanování, dítě je sexuálně atakováno nebo ponižováno od svých vrstevníků a
3. chování dospělé osoby, která dítě uvádí do rozpaků, ono tuto situaci nepříjemně pociťuje a kontakt s danou osobou těžce prožívá.⁸

---

⁷ KOLEKTIV AUTORŮ. *Sociálněpatologické jevy – některé formy násilí na dětech a ženách*, s. 8.

⁸ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí II. díl*, s. 9.

Sexuální zneužívání má dvě kategorie:

1. sexuální kontakt – jakýkoli fyzický dotek, který má vyvolat sexuální touhu (fyzickou nebo psychickou);
2. sexuální interakce – nedochází k fyzickému doteku, tudíž jde o hůře rozpoznatelnou formu zneužívání.⁹

Mezi sexuální kontakt řadíme dotýkání včetně laskání prsou a pohlavních orgánů. Jedná se o orální, interfemorální (mezi stehna), vaginální nebo anální pohlavní styk. Můžeme zde zařadit i osahávání a ohmatávání genitálních partií (i osahávání horních částí stehna a prsou) dítěte a sebeukájení.¹⁰

Sexuální interakci můžeme rozdělit do tří kategorií:

1. vizuální – sledování sexuálních scén nebo fotografií, pozorování nahého dítěte pachatelem, exhibicionismus, voyeurismus;
2. verbální – sexuální obtěžování a narážky, popisování sexuálních praktik, používání sexuálních výrazů;
3. psychologická – pomocí vizuálních nebo verbálních prostředků (většinou obojí), spojené s rafinovanější komunikací.¹¹

1.2 Nezletilý, oběť a pachatel

1.2.1 Nezletilý

Nezletilý je osoba, která ještě nedosáhla věku 18 let. Má způsobilost jen k takovým právním úkonům, které jsou svou povahou přiměřené rozumové a volní vyspělosti odpovídající jejich věku. Jeho způsobilost mít práva a povinnosti vzniká narozením. Podle občanského zákoníku způsobilost má i počaté dítě, narodí-li se živé.¹²

⁹ ALLENDER, D., B. *Zraněné srdce*, s. 41.

¹⁰ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí I. díl*, s. 15–17.

¹¹ ALLENDER, D., B. *Zraněné srdce*, s. 41–43.

¹² Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 7–9.

1.2.2 Oběť

Existuje několik ohrožených skupin dětí, které se stávají oběťmi sexuálního zneužívání: děti s nízkým sebehodnocením; děti z rozpadlých původních rodin;¹³ děti pocházející z disharmonických rodin; děti nemající potřebné znalosti, postoje a dovednosti v oblasti sexuální výchovy; děti z nefunkčních rodin; děti zanedbané, psychicky deprivované a opomíjené; děti mentálně retardované nebo jiným způsobem postižené; děti, jejichž matky jsou fyzicky nepřítomny; děti svěřené do péče neznámým osobám. Nelze ani vyloučit ohrožení dětí v nerizikových rodinách.¹⁴

1.2.3 Pachatel

„Pachatelem trestného činu je, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná.“¹⁵ Pachatelem se nejčastěji stává osoba dítěti velmi známá. Pachatelem mohou být i lidé, kteří jsou s dítětem v pravidelném kontaktu (učitelé, trenéři, sousedé, strýc, dědeček), blízcí přátelé, kamarádi, otcové nebo muži žijící s dítětem v bytě (druh matky), neznámí pachatelé.¹⁶ Sexuálního zneužívání se mohou dopouštět i osoby mladší 18 let, je-li výrazně starší než oběť nebo je-li silnější nebo v pozici nadvlády nad obětí.¹⁷ Pachatelem sexuálního zneužití jsou převážně muži, i když existují i případy, kdy zneužívají ženy, není to ale tak časté.¹⁸

¹³ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí I. díl*, s. 17–18.

¹⁴ TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství. Sexuální zneužívání dětí*, s. 21–24.

¹⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, na základě změn provedených zákonem č.306/2009 Sb.

¹⁶ Tamtéž, s. 43–45.

¹⁷ ALLENDER, D., B. *Zraněné srdce*, s. 41.

¹⁸ DUNOVSKÝ, J.; DYTRYCH, Z.; MATĚJČEK, Z. A KOLEKTIV. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*, s. 77.

1.3 Příčiny a důsledky sexuálního zneužití

1.3.1 Příčiny

Příčiny sexuálního zneužívání jsou různé. V některých případech jde o delší sexuální abstinenci způsobenou partnerskými konflikty, nemocí, častým pobýváním mimo domov (např. v nemocnici, lázních, služebních cestách, na nočních směnách apod.) a neschopností nalézt si vhodný sexuální protějšek. Jindy může pachatel vést tzv. normální sexuální život, ale není spokojen a chce tuto situaci změnit, začnou ho tedy přitahovat děti. Další příčinou sexuálního zneužívání jsou uváděny sexuální deviace.¹⁹

K nejčastějším sexuálním deviacím řadíme pedofilii (homosexuální, heterosexuální nebo bisexuální), sadismus (sexuální deviace projevující se trýzněním druhého; sklon ke krutosti), masochismus (sexuální úchylka, kdy je nutno k dosažení uspokojení zakoušet bolest nebo ponížení), exhibicionismus (okázalost při vystupování na veřejnosti; úchylka, kdy pohlavního uspokojení je dosahováno obnažováním zejm. pohlavních orgánů před osobou druhého pohlaví), voyeurismus (sexuální úchylka charakterizovaná vybíjením sexuálního vzrušení tajným pozorováním pohlavního styku jiných osob, voyeurství) a transvestitismus (sexuální úchylka projevující se touhou žít nebo oblékat se jako opačné pohlaví). Jednou z možných příčin je i psychopatie nebo vážnější psychické onemocnění dospělého.²⁰

1.3.2 Následky

Jak dlouho budou následky přetrvávat a jaké vůbec následky budou, záleží na faktorech, které sexuální zneužívání doprovázely. Mezi tyto faktory patří:

1. intenzita vztahu mezi obětí a pachatelem;

¹⁹ DUNOVSKÝ, J.; DYTRYCH, Z.; MATĚJČEK, Z. A KOLEKTIV. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*, s. 77–78.

²⁰ Tamtéž, s. 78.

2. způsob zneužití;
3. doba, po kterou bylo dítě zneužíváno;
4. sociální prostředí, ve kterém bylo dítě zneužíváno;
5. věk dítěte;
6. psychické a fyzické dispozice dítěte.²¹

Následky můžeme rozdělit na krátkodobé a dlouhodobé s fyzickými, psychosomatickými a psychickými symptomy. Mezi fyzické symptomy řadíme: poranění pohlavních orgánů, hematomy v břišní oblasti; bolesti při močení, bolesti v genitální oblasti; krvácení, vnější poranění na vagíně nebo v anální oblasti; svědění, nezvyklý zápach v genitální oblasti; těžkosti při sezení nebo chůzi; cizí předměty v močové trubici, měchýři, vagíně, konečníku; infekce močových cest. Mezi psychosomatické symptomy patří: pomočování, inkontinence stolice; bolesti břicha, bolesti hlavy; závratě, záchvaty dušnosti; poruchy příjmu potravy, poruchy spánku; konverzní (převodové) symptomy (ochrnutí, náhlá ztráta řeči). Mezi psychické symptomy řadíme: nejistota, úzkosti; distancování (odtažení se, udržování odstupu) se od vrstevníků; předčasné zabývání se sexualitou, nadměrné používání sexuálních výrazů; nadměrná masturbace; pokles výkonnosti a koncentrace; obava ze samoty; letargie (lhostejnost), povolnost; ztráta sebedůvěry a důvěry; sebepoškozující jednání; regrese k dřívějšímu dětskému jednání.²²

1.4 Pedofilie a znásilnění

1.4.1 Pedofilie

Pedofilie je „řazena mezi poruchy sexuální preference, zaměřené na děti, nejčastěji prepubertálního nebo časného pubertálního věku“²³. Pedofilii můžeme rozlišit na heterosexuální, homosexuální a bisexuální

²¹ TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství. Sexuální zneužívání dětí*, s. 30.

²² WIRTZ, U. *Vražda duše. Incest a jeho terapie*, s. 57.

²³ HARTL, P.; HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*, s. 403.

(ambisexuální). Hebefilie se projevuje u mužů zaměřených na dospívající dívky. U mužů zaměřených na dospívající chlapce jde o efebofilii.²⁴

1.4.2 Znásilnění (penetrace)

Znásilnění je „sexuální akt proti něčí vůli, sexuální násilí“²⁵. Může se jednat o soulož, orální sex, anální sex nebo penetrace cizím předmětem.²⁶ K análnímu styku dochází nejen u chlapců, ale i u dívek (zejména mladšího věku). Během zneužití může dojít (a ve většině případů i dochází) k poranění dítěte.²⁷

Z pohledu církve je znásilnění ještě navíc chápáno jako „potupení spravedlnosti a lásky.“²⁸ Jedná se o vnitřně zlý čin, způsobující těžkou škodu. Oběti to může ovlivnit celý život. O těžší formě znásilnění se mluví jako o znásilnění spáchaný blízkými příbuznými (incest) nebo vychovateli na dětech, které jim byly svěřeny.²⁹ Z právního hlediska je v příloze uvedeno přesné znění trestního zákona.

1.5 Syndrom dětského přizpůsobení pohlavnímu zneužívání

Mnoho dětí, které se někomu svěřily, že byly sexuálně zneužity, své tvrzení po určité době většinou odvolaly. C. R. Summit to označil pojmem „syndrom dětského přizpůsobení pohlavnímu zneužití“. Tento syndrom má pět fází:

1. utajování – pachatel dítě přiměje, aby tato situace zůstala společným tajemstvím. Vyhrožuje, že vyzrazením dojde k ohrožení dítěti blízkého

²⁴ WEISS, P. A KOL. *Sexuální zneužívání dětí*, s. 14–16.

²⁵ ŠPATÉNKOVÁ, N. A KOL. *Krizová intervence pro praxi*, s. 121.

²⁶ Tamtéž, s. 121.

²⁷ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí I. díl*, s. 16.

²⁸ *Katechismus katolické církve*, s. 573.

²⁹ Tamtéž, s. 573.

člověka. Dítě mlčí, protože je zastrašováno a citově vydíráno. Také se bojí, že mu nikdo neuvěří;

2. bezmocnost – zvětšuje se, je-li dítě svěřeno do péče pachatele. Dítě si myslí, že někdo, kdo ho má rád, by mu přece nemohl ublížit. Nebrání se, je velice zmatené. To podporuje bezmocnost dítěte;
3. svedení a přizpůsobení – když mluvíme o sexuálním zneužití, netvrdíme, že se jedná o jednorázový akt. Pro dítě je jedinou přijatelnou možností se s tou skutečností smířit a podřídít se jí. Aby nějak zpracovalo tuto situaci, obviňuje z toho samo sebe a snaží se být hodné, aby si zpět získalo lásku a přijetí;
4. opožděné, konfliktní a nespravedlivé odhalení – až je pro dítě zneužití nesnesitelné, ohlásí to (ale opožděně). Ve většině případů k tomu dítě vede vzniklý rodinný konflikt, nebo selhání přizpůsobovacích mechanismů. To už ale působí nevěrohodně. Je-li pachatel považován za důvěryhodného, není mu prokázána vina, spíše se všichni obrátí proti dítěti;
5. odvolání výpovědi – v této fázi dítě obvykle pod nátlakem své tvrzení vezme zpět. Pociťuje vinu, má strach z rozbití rodiny, ze zavržení rodiny. Připouští, že si tuto historku vymyslelo.³⁰

Záměrem této kapitoly byla terminologické utřídění problematiky. V následující části se budeme věnovat incestu a incestnímu zneužívání.

---

³⁰ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z.; SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*, s. 65–67.

2. Incest

Incest (krvesmilstvo) je „sexuální styk mezi bezprostředně příbuznými osobami“³¹. Weiss definuje incest jako „sexuální aktivitu mezi osobami, které nemají povoleno uzavřít manželství“³². Incest je odvozen z latinského slova incestus, tzn. nečistý. Blížkost příbuzných se podle doby a kultury liší.³³ V naší době a kultuře jsou za příbuzné (a to i při osvojení) považováni rodiče – děti a bratr – sestra. V českém právu se to nevztahuje na vztah mezi sestřenicí a bratrancem, i když v tomto stupni katolická církev vyžaduje zvláštní povolení.³⁴

2.1 Historický exkurz

První důkazy o zákazu incestu najdeme v Chammurabiho zákoníku (1700 let před Kristem). Podle tohoto zákona měl být muž, který počne dítě se svou dcerou, vyloučen z města. Zákaz incestu můžeme najít i v Třetí knize Mojžíšově: „*Nikdo se nepřiblíží k některé ze svých blízkých příbuzných, aby odkryl její nahotu. Já jsem Hospodin.*“ (Leviticus 18,6) Dále se dočteme: „*Každý, kdo se dopustí kterékoli z těchto ohavností, bude vyobcován ze společenství svého lidu.*“ (Leviticus 18,29)³⁵

O incestu hovoří také příběh Lota a jeho dcer. Když Lot odešel ze Sodomy, usadil se se svými dvěma dcerami na neobydlené hoře. Lot byl v celém okolí jediný muž, a tak se dcery rozhodly, že svého otce opijí vínem a svedou ho. (Genesis 19) Tento příběh můžeme chápat jako metaforický obraz intrafamiliárního sexuálního zneužívání dítěte. Lotova žena, která je s odvrácenou tváří a proměněna v solný sloup, vyjadřuje emoční a fyzickou

³¹ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí II. díl*, s. 41.

³² WEISS, P. A KOL. *Sexuální zneužívání dětí*, s. 95.

³³ JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*, s. 105.

³⁴ HARTL, P.; HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*, s. 227.

³⁵ WEISS, P. A KOL. *Sexuální zneužívání dětí*, s. 95.

nepřítomnost matky v době incestu. Neobydlené území znamená sociální izolaci a nízkou společenskou kontrolu rodiny. Alkohol značí otupění morálních zábran a svedení dcerami si můžeme vysvětlovat jako přenesení odpovědnosti a viny z pachatele na oběť.³⁶

Pro naši dobu je překvapující, že v raných kulturách byl incest nejen povolen, nýbrž ve vyšší společnosti se stal povinností.³⁷ Již ve středověku se zabývali problematikou incestu. V 6. století císař Justinián povolil sňatek mezi bratrancem a sestřenicí prvního stupně. Zákaz incestu se prosadil i v občanském právu. Vizigóti sem řadili i příbuzenství šestého stupně. Childebert roku 596 bral za nepřijatelný i sňatek syna s vdovou po svém otci. Dagobert I. roku 630 incest trestal zabavením majetku. V 8. století se to ještě zpřísnilo. Roku 721 římský koncil incest zakazoval mezi všemi pokrevně příbuznými, ale i mezi duchovně spřízněnými (tj. kmotry). Incestu se patrně dopustil i Karel Veliký se svou sestrou. Ve 12. století vznikla právní teorie pro zákaz incestu.³⁸

Později se tohoto zákazu začalo zneužívat. Rozvod nebyl možný a jediná možnost, jak se rozejít, bylo prohlásit, že jsou příbuzní. To přesně v roce 1152 učinili francouzský král Ludvík VII. a Eleonora Akvitánská. Díky tomu církve omezila stupeň příbuznosti, a tak v roce 1215 zmírnila ustanovení příbuznosti ze sedmého stupně na stupeň čtvrtý (mezi bratrancem a sestřenicí na třetí stupeň místo šestého). Rozepře o rozluku manželství převážně docházelo u šlechty. U prostého lidu soud spíše projednával pře, aby manželství naopak bylo upevněno. V případech, kdy se jednalo o rozchod partnerů, šlo o kruté zacházení.³⁹

V 18. století byla objevena polynéská kultura. V této kultuře mladiství seznamovali čtyř až pětileté děti s pohlavním životem. Poté dospělí předváděli všechny formy pohlavního styku. Tato kultura krátce po jejím

³⁶ WEISS, P. A KOL. *Sexuální zneužívání dětí*, s. 95–96.

³⁷ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí I. díl*, s. 29.

³⁸ OTIS-COUR, L. *Rozkoš a láska. Dějiny partnerských vztahů ve středověku*, s. 50–51.

³⁹ Tamtéž, s. 52–53.

objevení byla zrušena z důvodu ohrožování svou sexuální morálkou okolní prostředí. Od 19. století se postupně zvyšuje sensitivita vůči sexuálnímu násilí a vůči násilí jako takovému.⁴⁰

Ve 20. století se vnímavost vůči násilí na dětech ještě více zesílila. V tomto století vznikly některé dokumenty na ochranu dítěte (Charta práv dítěte – 1924, Konvence o právech dítěte – 1959, Úmluva o právech dítěte – 1989). V 60. letech 20. století došlo k identifikaci bitého dítěte. Později se začalo mluvit o psychickém strádání a citovém týrání dítěte. V 1992 zdravotnická komise Rady Evropy přijala definici syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, jinak zvaného syndromu CAN.⁴¹

2.2 Právní exkurz

Podle trestního zákona se incestního chování dopouští ten, „kdo vykoná soulož s příbuzným v pokolení přímém nebo se sourozencem“⁴². Ten bude potrestán odnětím svobody až na tři roky. Obvykle tento akt ale není v souladu s vůlí oběti. Jedná-li se o soulož s osobou mladší 15 let, nebo jiný způsob pohlavního zneužití, bude pachatel potrestán odnětím svobody až na osm let. Je-li ale tato osoba pachateli svěřena jeho dozoru a zneužije její závislosti, bude pachatel potrestán až na deset let. Způsobí-li této osobě těžkou újmu na zdraví, bude odsouzen k trestu odnětí svobody na dobu až 12 let. Zemře-li tato osoba, bude odsouzen k trestu odnětí svobody až na 18 let.⁴³

Trestné je i donucení jiného k pohlavnímu sebeukájení, obnažování nebo jinému srovnatelnému chování násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy, nebo k takovému chování přiměje jiného zneužívaje jeho bezbrannosti. Tato osoba bude potrestána odnětím svobody až na čtyři roky

---

⁴⁰ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí I. díl*, s. 29

⁴¹ Tamtéž, s.13–14.

⁴² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, na základě změn provedených zákonem č. 306/2009 Sb., § 188.

⁴³ Tamtéž, § 187.

nebo zákazem činnosti.⁴⁴ Přesné znění trestního zákona je uvedeno v příloze.

2.3 Incest a incestní rodina

„Kdo by svedl k hříchu jednoho z těchto nepatrných, kteří ve mne věří, pro toho by bylo lépe, aby mu pověsili na krk mlýnský kámen a potopili ho do mořské hlubiny.“⁴⁵

2.3.1 Incest

Jedná se o čin, který se obvykle opakuje a trvá delší dobu. Většinou zde chybí násilí, to spíše bývá typické pro znásilnění.⁴⁶ Ursula Wirtz incest chápe jako „vraždu duše“, kdy došlo k útoku na existenci člověka. Dítě už není schopno myslet a cítit jako jiné děti, jeho chování je jiné. Identita (zvláště ta sexuální) dítěte je zraněna. Dívky, které byly v dětství zneužity, se v dospělosti vžijí do role oběti, kdežto zneužití chlapci se naopak stávají těmi, kdo následně dále zneužívají další jedince.⁴⁷

2.3.2 Incestní rodina

Incestním pachatelem mohou být otcové a matky, nevlastní rodiče, pěstouni, sourozenci, strýcové a tety i prarodiče. Incestu se více dopouštějí muži, i když ani ženy nejsou výjimkou.⁴⁸

Incest lze rozdělit na:

1. přímý – sexuální vztah mezi pokrevně příbuznými (nejčastěji vztah mezi otcem a dcerou);
2. nepřímý – např. vztah mezi nevlastním otcem a dítětem.⁴⁹

⁴⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, na základě změn provedených zákonem č. 306/2009 Sb., § 186.

⁴⁵ Bible, *Matouš* 18,6.

⁴⁶ WIRTZ, U. *Vražda duše. Incest a jeho terapie*, s. 16.

⁴⁷ Tamtéž, s. 18–19.

⁴⁸ BENEDIKT, H. *To není vaše vina! Jak se vyrovnat se sexuálním napadením*, s. 301–303.

Navenek může tato rodina působit zdravě funkčním dojmem, ale ve většině případů jde o fakticky dysfunkční rodinu. V této rodině je typická patriarchální hierarchie. Rodina je obvykle uzavřena do sebe. Není zde respektováno soukromí, jsou zde nejasné hranice mezi členy rodiny.⁵⁰

2.3.3 Incestní a neincestní rodič

Zneužívající rodiče byli často také oběťmi zneužívání, ale ne každý rodič, který byl zneužíván, zase zneužije své dítě. Chování dítěte a jeho rozvoj není pochopeno. Rodiče mají často nerealistické požadavky. Rodiče si myslí, že trest je jediným prostředkem ke zjednání disciplíny.⁵¹

Otec v roli incestního rodiče zneužívá svou moc a postavení. Incestní chování vlastního a nevlastního otce spočívá v rozdílu v sociální roli. Je-li pachatelem vlastní otec, jedná se o muže rozhodného a dominantního a v době zneužití nemusí být matka nepřítomna. Ve většině případů k prvnímu ataku dochází již v šestém roce věku dítěte, nebo v době, kdy dítě navštěvuje první stupeň základní školy. Zpravidla jde o opakovaný čin probíhající několik let. Vlastní otec zneužívá svou moc, postavení, ale i emocionální vztah dcery. Tím může docházet k psychickému a citovému strádání oběti. Naopak u zneužití nevlastním otcem převážně dochází v nepřítomnosti matky. Při prozrazení své chování velmi často omlouvají tím, že je nevlastní dcery vyprovokovaly.⁵²

Matky jako neincestní rodič většinou selhávají v roli, kdy mají dítě chránit. Nechtějí vidět, co se děje. Při odhalení zneužití obviňují své zneužité děti, že jejího partnera svedly. I matka se ale může stát obětí svého partnera a raději dítě obětuje, protože se cítí bezmocná. Matka to vše dělá proto, že se bojí z rozpadu vztahu s partnerem. Je na něm závislá, buď emocionálně, nebo

---

⁴⁹ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí II. díl*, s. 41.

⁵⁰ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z.; SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*, s. 46–47.

⁵¹ WASIK, B. H.; BRYNT, D. M. *Home visiting: Procedures for helping families*, s. 322.

⁵² VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z.; SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*, s. 30–32.

ekonomicky. Důvod k mlčení je také strach z ostudy. Pachateli se ve většině případů stávají osoby, které navenek působí jako slušní občané. To může vést k nevěrohodnosti, či ke skandálu celé rodiny, proto matky raději mlčí.⁵³

2.3.4 Postavení oběti v rodině

Sexuální zneužití dítěte dospělým je pro dítě velmi silný zážitek, zvláště když oním dospělým se stává člen rodiny. Dítě ztrácí důvěru k dospělým osobám a stabilitu ve svém životě, snižuje vlastní sebehodnocení. U dítěte vznikají pocity méněcennosti a bezmocnosti a ty se stávají základní povahovou vlastností dítěte.⁵⁴

Přesto všechno oběť pachatele většinou brání, snaží se ho omlouvat a následky zneužití bagatelizovat.⁵⁵ V některých případech se může stát, že jsou některé (nebo všechny) vzpomínky zapomenuty. Po určitém časovém úseku se mohou tyto vzpomínky začít vybavovat. Toto období může trvat i několik let.⁵⁶

Jak bude oběť zneužití prožívat, záleží na několika faktorech. Prožila-li oběť dříve nějaké trauma, se kterým se ještě nevyrovnala, nebude mít dostatek sil vyrovnat se s dalším vypětím. Je-li oběť již delší dobu stresována a na momentální životní situaci je vydáváno více duševní energie, nemusí unést náhle vzniklou nepříjemnou událost. Osoby, které mají nízké nebo snížené sebevědomí, si z toho, že byly zneužity, mohou vyvodit nebo přivodit pocit méněcennosti.⁵⁷

Následky jsou ovlivněny také tím, jak blízký je vztah mezi obětí a pachatelem. Čím bližší je osoba k dítěti, tím hůře se s tím vyrovnává. Vše se také odvíjí od věku dítěte. V každém věku dítě zneužití vnímá jinak. V raném věku dítě zneužití vnímá jako normální jev a až ve starším věku

⁵³ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z.; SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*, s. 47–48.

⁵⁴ TĀUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství. Sexuální zneužívání dětí*, s. 25–26.

⁵⁵ ALLENDER, D., B. *Zraněné srdce*, s. 45.

⁵⁶ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z.; SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*, s. 25.

⁵⁷ BLATNÍKOVÁ, Š. *Psychologické aspekty trestného činu „obchodu s lidmi“*. s. 3.

zjistí, že něco není v pořádku. Když je dítě zneužito v pubertě, je to pro něj velice traumatizující zážitek.⁵⁸

Pro oběti je zcela typické, že se nikomu nesvěří. Bojí se vyhledat pomoc a sdělit svou zkušenost se zneužíváním. Ve větší míře pomoc vyhledávají dívky, a to až v delším časovém odstupu.⁵⁹ Rády by celou záležitost chtěly ukončit, ale většinou nevědí jak. Mají strach požádat o pomoc, strach z represe (potlačování, útisk, násilí) ze strany pachatele, strach z ostudy, strach, že jim nikdo neuvěří.⁶⁰

Ve většině případů matka o zneužívání dítěte neví. Když se o tom dozví, je proti dítěti, obviňuje ho, že si to způsobilo samo, že chce zničit rodinu, že ten dotyčný by to neudělal apod. Jsou matky, které dítěti uvěří, ale nejsou schopny nic udělat. Jsou ale i takové, které nejen že svému dítěti uvěří, ale dokonce se ho zastanou a začnou proti zneužívání něco dělat.⁶¹

Některé děti v důsledku zneužívání získají v rodině výjimečné postavení. Dostávají od otce dárky, nemusí tolik pracovat. Jsou izolovány od svých vrstevníků, ale jsou ve větší pozornosti pachatele.⁶² Zejména dívce je přidělována role manželky, a to nejen po stránce pracovních činností v domácnosti, ale také po stránce sexuální. Je brána jako spojenec incestního otce.⁶³

Následky mohou být i duchovního charakteru. Angličtí výzkumníci provedli studii, při které porovnávali skupinu žen postižených incestním zneužíváním a skupinu žen, které zneužity nebyly. Zjistilo se, že oběti incestních otců prožívaly více hněvu a odtažitosti vůči Bohu.⁶⁴ Podle výzkumníků zneužití tlumí duchovní život. Oběti mají menší schopnost

⁵⁸ TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství. Sexuální zneužívání dětí*, s. 26.

⁵⁹ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z.; SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*, s. 20.

⁶⁰ TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství. Sexuální zneužívání dětí*, s. 26.

⁶¹ DUNOVSKÝ, J.; DYTRYCH, Z.; MATĚJČEK, Z. A KOLEKTIV. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*, s. 72–73.

⁶² TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství. Sexuální zneužívání dětí*, s. 25–29.

⁶³ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí II. díl*, s. 44.

⁶⁴ KANE, D., CHESTON, S., GREER, J. *Perceptions of god by survivors of childhood sexual abuse: An exploratory study in an underresearched area*, s. 228–237.

přijmout Boží dobrotu a lásku, uvědomit si Boží vedení a jeho směr, vnímat Boha, zažívat společenství.⁶⁵

Incest uvnitř rodiny se dotýká i ostatních členů rodiny, ačkoli když každý člen rodiny reaguje odlišně. Když se rodič na pachatele zlobí a chce se mu pomstít, může to dítě vyděsit, protože si myslí, že se rodiče hněvají na ně. Zneklidnit se mohou i sourozenci, i oni totiž mohli být terčem sexuálního útoku, ale třeba nic neřekli. Uklidní-li se pocity viny, hněvu a zármutku u členů rodiny, je to pro ně důležité, neboť pak mohou dětem lépe pomoci. O těchto pocitech si mohou promluvit s někým, komu důvěřují.⁶⁶

V této kapitole jsme pojednali o tom, co je to incest a jak se zneužití dítě projevuje. Nyní se zaměříme na oblast pomoci. Především budeme hledat odpovědi na otázky: Jak lze zneužitým dětem pomoci a kdo může takovým dětem pomáhat?

---

⁶⁵ HALL, T. *Spiritual effects of childhood sexual abuse in adult christian women*, 129–134.

⁶⁶ ADAMSOVÁ, C.; FAYOVÁ, J. *Už žádná tajemství. Jak chránit dítě před sexuálním napadením*, s. 79–81.

3. Nepastorační formy pomoci

„Každá pravda způsobí skandál.“ (Marquerite Yourcenar)

Řekne-li se nepastorační forma pomoci, mnoha lidem moc neřekne, o jakou pomoc jde. Není jednoduché někomu pomáhat. Každý člověk je jiný, každý se chová jinak a také každý potřebuje jiný způsob pomoci. Někomu lze pomoci např. v úzkém kolektivu přátel, jiného tato pomoc může vyvést z míry. V této kapitole se pokusíme ukázat, kdo a jakým způsobem může pomoci.

3.1 Pomoc příbuzných a přátel

Když se někdo z příbuzných nebo přátel dozví o zneužití dítěte, neměl by se příliš vyptávat, ale spíše se soustředit na to, co dítě potřebuje. Nesmí dítě nutit, aby mluvil a pospíchat na něj. Dítě potřebuje svůj čas, aby se mohlo vyjádřit. Některé děti (zejména menší) mají potíže přesně popsat, co se stalo, kdy, kde a za jakých okolností k tomu došlo. To by ale nemělo být důvodem tvrdit o dítěti, že lže. Většina dětí váhá o tom někomu říct, ale i v případě, že se svěří, se mohou obviňovat, že je to jejich vina, že za všechno mohou. Také se bojí, že když se svěří, způsobí rozvrat rodiny. V těchto případech je třeba dítě utvrdit v tom, že za nic nemohou, že to není jejich chyba, když ke zneužití došlo.⁶⁷

Komunikují-li příbuzní s dítětem, musí oddělit své pocity a reakce od pocitů a reakcí dítěte. Pocity dětí totiž mohou být odlišné od pocitů příbuzných. I když to, že bylo nějaké dítě sexuálně zneužito, každého silně rozruší, měl by zůstat v klidu, poznat, co dítě potřebuje, a pomoci mu. Není

---

⁶⁷ ADAMSOVÁ, C.; FAYOVÁ, J. *Už žádná tajemství. Jak chránit dítě před sexuálním napadením*, s. 69–70.

vhodné dítěti něco slibovat, důležitější je ujistit ho, že bude v bezpečí, a že se ho ostatní příbuzní pokusí ochránit, nakolik to bude v jejich silách.⁶⁸

To, že se o zneužití nemluví, neznamená, že neexistuje, nebo že se na něj zapomnělo. Je tomu spíše naopak. Když se o této události mluví, pomáhá to nejen dětem, ale i dospělým. I když dítě nic slovy nevyjádří, můžeme některá fakta vyzozorovat z neverbální komunikace (pláč, kresby, panenky, loutky apod.). Při rozhovoru s dítětem mu příbuzní mohou pomoci, aby pochopilo a bylo schopno vyjádřit své pocity, zejména pocity strachu, viny, ponížení apod. Z rozhovoru by dětem mělo být jasné, že jim dospělí věří, že v nich mají podporu a důvěru.⁶⁹

3.2 Pomoc společnosti

V oblasti sexuálního zneužívání svou roli hraje i společnost. Svými postoji a kulturními tradicemi může umožňovat, zabraňovat nebo v některých případech dokonce podporovat sexuální zaměření na dítě. Tyto postoje, ale i hodnoty dané společností ovlivňují reakce účastníků a jejich prožívání. Na pohled společnosti velice působí, jaká je věrohodnost výpovědi dítěte. V některých případech je vyvíjen tlak na oběť. Kvůli tomu, že společnost nemusí být dostatečně informována, dochází k mýtům, které ve společnosti stále přetrvávají.⁷⁰

Osvěta, zvláště v médiích, je z hlediska účinnosti nejméně spolehlivá a efektivní. Osvěta zvyšuje svou účinnost tenkrát, kdy sama veřejnost kontroluje plnění normy, kdy spontánně upozorňuje příslušné orgány na zneužívání, a to i na pouhé podezření.⁷¹

První podezření obvykle pochází z pedagogické diagnózy, kterou nejčastěji provádí učitel, rodič nebo sociální pracovník. Na základě této

⁶⁸ ADAMSOVÁ, C.; FAYOVÁ, J. *Už žádná tajemství. Jak chránit dítě před sexuálním napadením*, s. 71.

⁶⁹ Tamtéž, s. 76.

⁷⁰ VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z.; SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*, s. 49–50.

⁷¹ TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství. Sexuální zneužívání dětí*, s. 64.

diagnózy lze vyslovit podezření a později toto podezření ohlásit lékaři, psychologovi a orgánům činným v trestním řízení. Odborné vyšetření je prováděno ze strany lékařů a psychologů.⁷²

3.3 Pomoc psychologa, psychiatra

Krizová intervence může být prováděna ve dvou formách, a to:

1. prezenční formou pomoci – ta je dále členěna na:

- a) ambulantní pomoc – při této pomoci se klienti dostaví do ambulance (poradny) nějaké instituce. Někteří klienti tuto pomoc vyhledají z vlastní vůle, ale většinou jsou posláni jinými institucemi (linkou důvěry, policií, pracovníky sociálních a zdravotnických institucí apod.).
- b) hospitalizaci – jedná se o krátkodobé ubytování klienta v krizovém centru. K hospitalizaci dochází v případě, že klientův stav neumožňuje jeho setrvání v domácím prostředí.
- c) terénní a mobilní služby – mluví se o krizové intervenci v místě, kde se klient v krizi nachází.

2. distanční formou pomoci – tato pomoc zahrnuje:

- a) telefonickou pomoc – zde je pomoc a podpora poskytována prostředním telefonem. Linky důvěry mohou být specifikovány na okruh volajících (např. Linka armády ČR, Linka důvěry pro děti a mládež) nebo na určitý druh problému (např. Help line AIDS, Linka důvěry DINGIR pro problematiku sekt). Linky důvěry ale také mohou být poskytovány různým skupinám volajících.
- b) internetovou pomoc – je poskytována pomocí internetu. Díky možnostem komunikovat prostřednictvím internetu lze sledovat značný nárůst pomoci přes internet.⁷³

⁷² WEISS, P. A KOL. *Sexuální zneužívání dětí*, s. 84.

⁷³ ŠPATÉNKOVÁ, N. A KOL. *Krizová intervence pro praxi*, s. 23–24.

Při telefonické krizové intervenci jde o „poskytování pomoci osobám v krizové situaci prostřednictvím telefonu“⁷⁴. Nabízená pomoc platí po celou dobu krizového stavu. Součástí rozhovoru je i informovat o možnostech následné péče. Se souhlasem klienta ji může i zprostředkovat pomáhající osoba. Úkolem pracovníka linky důvěry je zejména poskytnout podporu klientovi, povzbudit jej k vlastnímu řešení problémů. Každý pracovník musí zachovávat mlčenlivost a respektovat anonymitu klienta. Klient nesmí být vystaven jakémukoli nátlaku.⁷⁵

Terapie je spojena s obnovou zevnitř. Pro oběti by měl tedy být připraven prostor pro emocionální reakce a vzpomínky. Jak hluboce se tyto emoce a vzpomínky ožíví, záleží na tom, jak daleko je pro to vytvořen daný prostor. Aby mohly emoce vyplout na povrch, je potřeba mít pevnou půdu pod nohama. K tomu, aby člověk mohl udělat první krok, patří odvaha a vytrvalost. Čas sám nedokáže uzdravit.⁷⁶

Některé ženy mají problém pracovat s terapeutem jako mužem, protože v něm automaticky vidí potenciálního pachatele a bojí se s ním být v jedné místnosti samy. Jiné zase shledávají problém v tom, že mají svou situaci řešit s terapeutkou – ženou, protože v ní pozorují svou matku, která je nechránila před pachatelem. Ale i přesto jsou vyhledávány častěji terapeutky – ženy, protože se ženou cítí být více chápány. Aby terapie byla úspěšná, měli bychom oběti nechat, ať si samy vyberou svého terapeuta, takového, ve kterého mají důvěru a se kterým se cítí bezpečně.⁷⁷

Existují čtyři kategorie terapeutických technik:

1. technické práce se stresem a techniky zvládnání;
2. na prožitek orientované, expresivně-terapeutické techniky;
3. na náhled orientované, psychodynamické techniky;
4. kognitivně-behaviorální terapeutické techniky.⁷⁸

⁷⁴ ŠPATÉNKOVÁ, N. A KOL. *Krizová intervence pro praxi*, s. 26.

⁷⁵ Tamtéž, s. 26–27.

⁷⁶ WIRTZ, U. *Vražda duše. Incest a jeho terapie*, s. 113–116.

⁷⁷ Tamtéž, s. 116–119.

⁷⁸ Tamtéž, s. 159.

První skupina technik se většinou zaměřuje na krizovou intervenci. Snaží se lidem pomoci přežít akutní krizi a zachytit ohrožující pocity. Vhodné jsou i všechny formy relaxačního tréninku pomáhající odbourání úzkosti. Druhá a třetí skupina se vztahuje na propracování vědomého a nevědomého materiálu. Jsou zde užívány např. známé techniky z gestalt terapie, psychodramatu, expresivních (výrazových) terapií. Své místo zde mají i metody humanistické psychologie směřující ke zpracování životního příběhu podpoře kreativity. Čtvrtá skupina se zabývá strukturami postojů a očekávání a orientuje se na změnu jednání. V terapii musí být techniky a metody variabilní. Jedna technika nebude vyhovovat všem obětem, proto je důležité techniky a metody přizpůsobit potřebám oběti.⁷⁹

3.4 Svépomocné skupiny

Jiný druh pomoci můžeme nalézt ve svépomocných skupinách. Zde oběti zažívají, že na svůj problém nejsou samy. Pocit odlišnosti je nahrazen vědomím, že s jinými lidmi mají něco společného. Oběti pomalu získávají ztracenou důvěru. Cítí se jistější a pocitem, že nejsou závislé jako v roli tzv. pacientů, si posilují pocit sebedůvěry. Účast ve svépomocných skupinách je bezplatná, proto se skupin mohou zúčastnit i ženy ze sociálně slabších rodin, které na placené služby nemají finanční prostředky.⁸⁰

Pro účast ve skupině je nutné zvážit několik faktorů:

1. motivace – oběti, které mají určité obavy o vstupu do skupiny a o účinnosti skupiny, ve skupině dlouho nevydrží. To u jiných účastníků může vyvolat pocity opuštěnosti a bezmocnosti.
2. schopnost mluvit o incestu bez větší paniky nebo těžkých depresí – oběti, které se bojí diskuze týkající se sexuálního násilí a nedokážou ustát silné emoční situace, nejsou připraveny na práci ve skupině. Taková reakce na ostatní účastníky působí dojmem, že musí brát

---

⁷⁹ WIRTZ, U. *Vražda duše. Incest a jeho terapie*, s. 159–160.

⁸⁰ Tamtéž, s. 122–123.

ohled, a proto nebudou vyprávět svůj příběh. Také to ale může vyvolat pocity úzkosti.

3. psychická a sociální situace – oběti v krizi, nebo v závislosti na alkoholu nebo omamných látkách jsou pro skupinu zátěží, respektive nejsou připraveny na zátěž, která vyplývá z práce ve skupině.⁸¹

Při pomáhání nemusí jít jen o tyto formy. Pomáhat mohou i lidé v rámci církve. O tom, jak pomáhá církve a pastorační pracovníci, bude pojednáno v následující kapitole.

---

⁸¹ WIRTZ, U. *Vražda duše. Incest a jeho terapie*, s. 124.

4. Pastorační péče

„Utíkám se k tobě, Hospodine, kéž nikdy nejsem zahanben! Pro svou spravedlnost mě vysvobod', pomoz mi vyváznout, skloň ke mně své ucho, buď mou spásou. Buď mi skalním příbytkem a budu se tam uchýlovat stále. Rozhodls o mé záchraně, tys můj skalní štít, moje pevná tvrz! Bože můj, pomoz mi vyváznout z moci svévolníka, z rukou bídáka a násilníka. Ty jsi přece má naděje, Panovníku Hospodine, v tebe už od mládí doufám.“⁸²

V předchozí kapitole jsme mluvili o tzv. nepastorační formě pomoci. Některým může být tato pomoc prospěšná, u jiných se bude jednat pouze o první krok na cestě ke komplexnímu uzdravení jejich osobnosti. Nepastorační forma pomoci se od pastorační péče liší v tom, že prvně jmenovaná není schopna zcela reflektovat duchovní stránku. Pastorační péčí se rozumí „duchovní péče o jiné, aby uvěřili, duchovně rostli, překonávali problémy, pokračovali na cestě víry, žili k Boží slávě věčného života“.⁸³

Pastorace má několik forem. Pastoraci lze vykonávat pastoračním rozhovorem s jednotlivcem nebo s malou skupinou, přímou modlitbou, pastoračním dopisem, praktickou pomocí (spojenou s duchovním povzbuzením). Do pastorace můžeme také zařadit kázání, celou bohoslužbu, nebo i pastorační působení společenství církve. Pomoc bližnímu je povinností každého křesťana, ale i dalších pracovníků.⁸⁴ Nedílnou součástí pastorace je povzbuzování. Stejně jako ve sportovních zápasech hraje důležitou roli povzbuzování, stejně tak je tomu i v duchovním doprovázení. Povzbuzovat mohou nejen duchovní (pastorační) pracovníci, kazatelé, kněží atd., ale i přátelé a rodina. Na vlastních životech můžeme vidět, kolikrát nás rodina nebo přátelé povzbuzovali a stáli při nás, abychom dosáhli svého cíle.⁸⁵

---

⁸² Bible, Žalm 71, 1–5.

⁸³ STEHLÍK, D. *Pastorace*.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ STEHLÍK, D. *Povzbuzování*.

Pastorační péče je prováděna v Božím lidu a tedy v církvi. Cesta ke Kristu jde přes bližního.⁸⁶ Podle Smolíka se jedná o „shromáždění věřících, vyznávajících svou víru v Krista, kteří byli pokřtěni a jsou organizováni a připraveni konat Boží vůli“.⁸⁷ Ryrie církev definuje jako „společenství lidí, kteří uvěřili v Ježíše Krista jako svého Spasitele a Pána a přijali moc jeho Ducha“.⁸⁸ Církev má několik charakteristických znaků. Mezi hlavní znaky pravé církve, které jsou uvedeny v Ježíšově modlitbě v Janově evangeliu, patří radost (J 17,13), svatost (J 17,14-16), pravda (J 17,17), misijní poslání (J 17,18), jednotu (J 17,21-23) a láska (J 17,26).⁸⁹

4.1 Specifika pomoci církve

Jen málokdo utrpení očekává, zdravý jedinec jej zpravidla ani neví. Ovšem není vůbec samozřejmé, že s ním někdo dokáže také bojovat a postavit se tomu tváří v tvář. Většinou jsou dvě cesty, kterými se oběti vydávají. Buď jdou cestou, kde bolest přijímají s beznadějným cynismem, nebo naopak se vydají cestou druhou, kdy se uklidní řešením, že to ještě není tak zlé. Bůh se na to dívá zcela jinak. Každý od Boha dostal pozvání na cestu uzdravení, ale vždy záleží jen na daném jedinci, zda toto pozvání přijme.⁹⁰

Oběti zneužití se cítí slabí, bezmocní, zrazení a rozpolcení. Při představě, že léčba může být často složitější než samotná nemoc, je pro oběť tato cesta ke změně těžko přijatelná. Člověk nedokáže problém řešit, dokud se problému nepostaví čelem. Změna je vždy možná, stačí jen chtít růst, učit se a měnit. Mnohé oběti zneužití si občas myslí, že proces změny jde příliš pomalu (pokud vůbec). Domnívají se, že když to svěří Pánu, bude změna rychlejší a méně bolestná, ale nic není tak jednoduché. Důležitá je

⁸⁶ SMOLÍK, J. *Pastýřská péče*, s. 17.

⁸⁷ RYRIE, CH., C. *Základy teologie*, s. 467.

⁸⁸ ŠOLTÉZ, Š. *Dějiny křesťanské církve*, s. 18.

⁸⁹ BOICE, J., M. *Základy křesťanské víry*, s. 473.

⁹⁰ ALLENDER, D., B. *Cesta uzdravení*, s. 4–5.

především důvěra, důvěra v Pána Boha.⁹¹ „*Nebojte se, máte větší cenu než mnoho vrabců.*“⁹²

4.1.1 Duchovní rozhovor

„*Výchovou rozhovoru vychováváme vlastně celého člověka.*“ (Bollnow)
Každý rozhovor je zcela jiný. Mohou být rozhovory krátké i dlouhé, hluboké i povrchní, přátelské i nepřátelské, chtěné nebo nechtěné (vynucené), jedinečné i často se opakující. Některé rozhovory skončí jedním setkáním, jiné mohou být jako „seriál na pokračování“. Rozhovor je dialog mezi lidmi, který by neměl nabývat podobu „výslechu“.⁹³

Pastorační (pastýřský nebo také duchovní) rozhovor je základní formou pastore. Nejedná se o monolog. Není to ani rozhovor nadřazeného s podřazeným, nýbrž rozhovor duchovních sourozenců v Boží přítomnosti. Nejčastější formou rozhovoru je dialog, možný je však i rozhovor se skupinou (např. rodinou, skupinou mládeže).⁹⁴ Jedná se o složitý proces, který nemusí vždy skončit zdárným výsledkem. Obvykle nejde jen o jeden rozhovor, nýbrž o několik na sebe navazujících rozhovorů. To znamená, že duchovní (pastorující) by se při prvním neúspěchu neměl k druhému otočit zády, nýbrž dál hledat způsoby komunikace, které by mohly zprostředkovat pomoc.⁹⁵

Rozhovoru zpravidla předchází příprava, a to přímá a nepřímá. Pravý vztah k člověku lze nalézt v modlitbě a v meditativním čtení Písma. Součástí nepřímé přípravy tedy je modlitba (nejen za sebe, ale i za druhé), studium Bible, ale také budování svého vztahu s Bohem a příkladný život.⁹⁶ V přímé přípravě se po formální stránce jedná o získávání informací o člověku (nebo rodině), s kterým bude veden rozhovor.

⁹¹ ALLENDER, D., B. *Zraněné srdce*, s. 166–168.

⁹² Bible, *Lukáš 12,7*.

⁹³ KŘIVOHLAVÝ, J. *Povídej, naslouchám*, s. 9–11.

⁹⁴ STEHLÍK, D. *Pastorační rozhovor*.

⁹⁵ SMOLÍK, J. *Pastýřská péče*, s. 44.

⁹⁶ Tamtéž, s. 44–46.

4.1.2 Modlitba

„Modlitba víry zachrání nemocného, Pán jej pozdvihne, a dopustil-li se hříchů, bude mu odpuštěno. Vyznávejte hříchy jeden druhému a modlete se jeden za druhého, abyste byli uzdravení. Velkou moc má vroucí modlitba.“⁹⁷

Cesta uzdravení může vést skrze modlitbu. Modlitba je jednou z důležitých forem pastorační práce a je založena na víře v Boha, v milujícího Otce. Modlitba je něco jedinečného a nelze ji dostatečně popsat. Základem všech definic, které pro modlitbu existují, je „poznání, že modlitba je činnost lidského srdce vtaženého do božské oblasti“⁹⁸. Modlitbu můžeme definovat například jako „řeč k Bohu“ nebo „rozhovor s Bohem“. Jiná definice hovoří o „pozdvížení mysli k Bohu a zbožné prodlévání u Něho“⁹⁹. Jedná se o posun člověka směrem k Bohu ve chvále, naději a lásce, i když pouhé přemýšlení o Bohu ještě není modlitbou. Novější teologové vymezují modlitbu jako „přijetí Boží vůle milovat“¹⁰⁰. Na této definici vidíme, že jde o odevzdání se Boží vůli a odpověď na Jeho lásku.¹⁰¹

Modlitba otevírá cestu k jiným formám pastorační práce, je důležitou pomocí v různých problémech. Jedná se i o součást přípravy na pastorační práci, při které se modlí jak za pastorační pracovníky, tak za pastorační cíle.¹⁰² Modlitba nemusí být pokaždé stejná. Jednou se jedná o modlitbu individuální a neformální, jindy může jít o modlitbu společnou a formální. Také jde o modlitbu vnitřní a vnější. Někdy modlitba bývá i součástí liturgie. Vnitřní (duchovní) modlitba je setkání mysli s Bohem, není navenek projevoována slovy, kdežto vnější modlitba je vyjádřena slovy a obřady.¹⁰³

Modlitbou můžeme nejen chválit a děkovat, ale i prosit, přimlouvat se a smířovat se. Modlitba znamená osobní vztah k Bohu. Součástí rozhovoru

⁹⁷ Bible, *Jakubův 5,15-16*.

⁹⁸ PESCHKE, K., H. *Křesťanská etika*, s. 132.

⁹⁹ Tamtéž, s. 132.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 132.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 131–133.

¹⁰² STEHLÍK, D. *Přimlouvání modlitba*.

¹⁰³ PESCHKE, K., H. *Křesťanská etika*, s. 134.

člověka s Bohem tedy jsou všechny jeho strasti i radosti.¹⁰⁴ V modlitbě může člověk nalézt přijetí u Boha a lásku k Němu. Člověk si v modlitbě uvědomí, že Bůh je stále s ním, a to i tenkrát, kdy od něj všichni „dali ruce pryč“.

4.1.3 Bohoslužba, kázání

Církev je zrozena z Božího slova. Kázání a církev jsou ve vzájemném vztahu. Kázání se totiž koná pro církev a koná se v ní.¹⁰⁵ Účelem kázání je umožnit vznik víry. Jen vírou si člověk může uvědomit hřích, jen vírou může dosáhnout odpuštění a stát se účastníkem věčného života.¹⁰⁶ Společným rysem kázání a pastoračního rozhovoru je snaha oslovit člověka v nejhlubších polohách lidství, polohách odpuštění a naděje nového života. Rozdíl nacházíme v tom, že kázání, oproti pastýřskému rozhovoru, ve kterém se vychází ze situace jednotlivce, hlásá Boží slovo všem posluchačům.¹⁰⁷

Na cestě uzdravení může být několik způsobů, jakými se člověku dá pomoci. Jedním z nich je bohoslužba za vysvobození. Součástí této bohoslužby je sestavování rodokmenu a následná snaha rozpoznat, za koho je účel modlitby. Před zahájením bohoslužby je třeba rozhodnout, kdo všechno bude přítomen této bohoslužbě. Někdy se stává, že se účastní jen několik málo lidí. V některých případech se bohoslužby slaví i za nepřítomnosti osob, nebo bez souhlasu daných osob, za které je bohoslužba konána. Tyto osoby se nemohou zúčastnit např. kvůli svému duševnímu stavu, zeměpisné vzdálenosti nebo nezájmu. Vždy je ale lepší, když jsou osoby potřebující modlitbu přítomny. Má to větší účinek, což ale nevylučuje fakt, že nepřítomnost osoby by účinek vylučovala. Bohoslužbě mohou být přítomny i rodina a přátelé, kteří se chtějí modlit se zraněným člověkem.¹⁰⁸

¹⁰⁴ PESCHKE, K., H. *Křesťanská etika*, s. 133–134.

¹⁰⁵ JESCHKE, J., B. *Nauka o kázání*, s. 26–36.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 96–102.

¹⁰⁷ SMOLÍK, J. *Pastýřská péče*, s. 13.

¹⁰⁸ McALL, K. *Uzdravení rodových kořenů*, s. 31.

4.1.4 Pastorační dopis

Pastorační dopis je jednou z forem pastorační služby. Je velice podobný pastoračnímu rozhovoru. Používá se především tam, kde mezi pastorem (pomáhajícím) a pastorem (osobou, které se pomáhá) je větší zeměpisná vzdálenost. Pastorační dopisy mohou být psány nejen jednotlivcům, ale i celým skupinám.¹⁰⁹ Výhodou pastoračního dopisu je zejména to, že stejně jako odpověď na něj může být dobře promyšlený. Tento dopis lze číst na vhodném místě, ve vhodnou dobu a po částech. Můžeme se k němu stále vracet. Ovšem jeho nevýhodou je, že chybí osobní kontakt. Nelze zde reagovat na neverbální stránku komunikace. Někdy tudíž dochází i k nepochopení. Dále schází možnost společné modlitby. Na druhou stranu odpadají rušivé elementy, které mohou naopak zkomplikovat průběh rozhovoru.¹¹⁰

4.1.5 Svátost smíření (zpověď)

Další forma pastorační pomoci je obsažena ve zpovědi. Ve své podstatě se jedná o „pastýřský rozhovor, který dospěl k svému cíli“.¹¹¹ Člověk přijal nový život křtem, ale i po něm je nakloněn ke hříchu. Chce-li zůstat s Kristem a v Kristu, musí s hříchem bojovat. A tento boj je bojem o obrácení. Při Ježíšově výzvě k obrácení a pokání nejde o vnější skutky, ale o vnitřní obrácení a vnitřní pokání. Jedná se o obrácení, návrat k Bohu celým svým srdcem. To s sebou nese touhu a předsevzetí změnit svůj život s nadějí a důvěrou. Vnitřní pokání může mít různé projevy. Písmo zdůrazňuje převážně tyto tři způsoby pokání: půst, modlitbu, almužnu. To ukazuje o obrácení ve vztahu k sobě samému, ve vztahu k Bohu a ve vztahu k druhým.¹¹² Hřích nejen uráží Boha, ale i poškozují společenství s církví. S obrácením je spojeno i odpuštění a smíření s církví. Jen Bůh může hřích odpuště.

¹⁰⁹ STEHLÍK, D. *Pastorační dopisy*.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ SMOLÍK, J. *Pastýřská péče*, s. 58.

¹¹² *Katechismus katolické církve*, s. 365–366.

Výkon moci odpouštět hříchy Ježíš svěřil apoštolské moci.¹¹³ „Komu odpustíte hříchy, tomu jsou odpuštěny, a komu je neodpustíte, tomu odpuštěny nejsou.“¹¹⁴ Ježíš ukázal, jak působí toto odpouštění. Komu bylo odpuštěno, byl opět začleněn do církve, od které se v následku hříchu oddálil nebo z ní dokonce vyloučil.¹¹⁵ V římskokatolické církvi se zpověď řadí mezi svátosti uzdravování. Nazývá se jako svátost obrácení, svátost pokání, svátost zpovědi, svátost odpouštění nebo také svátost smíření.¹¹⁶ Ve většině protestantských církví forma individuální zpovědi téměř vymizela. Zůstala jen společná zpověď před večeří Páně. Při veřejné zpovědi ovšem není možné, aby jednotlivci uváděli své hříchy. K tomu dochází jen ve zpovědi soukromé. Jakub ve svém listě píše, že bychom měli vyznat své hříchy, a to nejen před Bohem, ale umět přiznat svou vinu i před druhými (Jak 5,16).¹¹⁷ Součástí zpovědi by mělo být vyznání hříchů, kající modlitba, rozhřešení, děkovaná modlitba a požehnání. Stejně jako u pastoračního rozhovoru je zde mlčenlivost, zpovědní tajemství.¹¹⁸

4.2 Uzdravení

Cesta uzdravení začíná, když si člověk uvědomí, že chce větší výhled, smysl a nadšení do života. Mezi faktory, které podporují proces uzdravení, patří naděje, zmocnění (posila), společenská podpora, duchovní povzbuzování a praktická asistence. Jsou ale i faktory, které proces uzdravení zpomalují. Jsou to stud, vina, podceňování zneužití, jeho popírání nebo schvalování. Také církevní společenství může zneužití bagatelizovat, popírat či schvalovat, ale i poskytnout sociální a duchovní podporu.¹¹⁹

¹¹³ *Katechismus katolické církve*, s. 369.

¹¹⁴ Bible, Jan 20,23.

¹¹⁵ *Katechismus katolické církve*, s. 369.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 364–365.

¹¹⁷ SMOLÍK, J. *Pastýřská péče*, s. 57.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 58.

¹¹⁹ PARGAMENT, K. *The psychology of religion and coping: Tehory, research, and practice*, s. 40.

K cestě uzdravení patří tzv. objetí (přijetí toho, co znamená jít cestou uzdravení k Bohu). „Právě v objetí života, v objetí Boha lze prožít uzdravení a proměnu.“¹²⁰ Toto objetí obsahuje čtyři prvky:

1. otevřít srdce – jde o první krok k uzdravení. Oběť se málokdy svěří a málokomu se otevře, protože má strach, že ho ostatní lidé zraní. Často dochází k paranoii. Neotevře-li se minulosti, zůstane podezřivý a uzavřený. K otevření srdce je potřeba aktivně se postavit pravdě.¹²¹ „Bože, zkoumej mě, ty znáš mé srdce, ty znáš můj neklid, hled', zda jsem nesešel na cestu trápení, a po cestě věčnosti mě ved'!“¹²²
2. očekávat s nadějí – otevřené srdce znamená očekávání, že přijde pravda. Žít v naději je jedno z nejtěžších situací, kterými oběť prochází, protože to nutí oběť čekat. Zde se také jedná o zkoušku trpělivosti.¹²³ „A naděje neklame, neboť Boží láska je vylita do našich srdcí skrze Ducha svatého, který nám byl dán.“¹²⁴
3. sevřít druhého v náručí – objetí je důležité. K tomu, aby člověk dokázal přijmout realitu takovou, jaká je, a obejmout druhého jedince v náručí, je zapotřebí odvaha.¹²⁵ „Neztrácejte proto odvahu, neboť bude bohatě odměněna.“¹²⁶
4. pustit – objetí (Boží nebo někoho jiného) je změna proměňující život i srdce. Když je něco příjemné, nechceme to pustit. Loučení je další nejtěžší složkou v životě. Čím významnější je zkušenost, tím těžší je uvolnit sevření a nechat to odejít.¹²⁷

¹²⁰ ALLENDER, D., B. *Cesta uzdravení*, s. 26.

¹²¹ Tamtéž, s. 30–33.

¹²² Bible, Žalm 139,23n.

¹²³ ALLENDER, D. B. *Cesta uzdravení*, s. 33–35.

¹²⁴ Bible, Římanům 5,5.

¹²⁵ ALLENDER, D. B. *Cesta uzdravení*, s. 35–37.

¹²⁶ Bible, Židům 10,35.

¹²⁷ ALLENDER, D., B. *Cesta uzdravení*, s. 37–39.

Studie, zaměřující se na terapeutické duchovní přístupy zmiňují třístupňový léčebný proces:

1. vybudování bezpečí a spojení s obětí v bezpečném prostředí,
2. fáze sebeuvědomění a rozřešení nesprávných náboženských domněnek v procesu určení,
3. seberozvoj a znovuspojení s pomocí od následující duchovní podpory.¹²⁸

Cesta uzdravení není jednoduchá, nejde jen o pouhou vycházku do přírody, ale o pouť přes různá nebezpečí a bolesti vede k nové důvěře, naději a lásce. Tato cesta může trvat i několik let.¹²⁹ Cesta uzdravení se vine „pouští“. Jedinec v ní mnohdy prochází temným územím, pouští, kde ten smysl, který si člověk přeje, se nenachází, ztrácí takřka vše, co pokládá za důležité. Ono ticho pouště je pro oběť velice traumatizující, protože v tichu vidí svou závislost na hluku. Stejně jako na poušti člověk trpí hladem a žízní, stejně tak trpí i duše na cestě uzdravení. Při této „cestě pouští“ je jen jediná šance na přežití, a to důvěra Bohu. Bůh nejen že člověka vede na této cestě, ale dokonce volá, aby jedinec šel do údolí, do údolí, kde vysvitne určitá naděje. Tato trasa končí v údolí, zarostlém zelení, končí tam, kde dřívější slzy zde dnes nemají místo, ale jsou nahrazeny radostí a potěšením. Odměnou této cesty je, že jedinec je schopen pocítit radost a vše dokáže činit s větší radostí (dokonce i tančit nebo zpívat).¹³⁰

4.3 Účinnost pomoci

Osvobození je dlouhodobá, někdy i bolestivá léčba. Ke konečnému osvobození může dojít náhle, nečekaně, dramaticky. Aby člověk mohl zdárně projít procesem osvobození, je nutné rozvázat pouta k ovládající osobě a upřímně ji odpustit. Závěrem dlouhého procesu je předat vládu Ježíši Kristu

¹²⁸ BEVERIDGE, K. CHEUNG, M. *A spiritual framework in incest survivors treatment*, s. 105–120.

¹²⁹ ALLENDER, D., B. *Cesta uzdravení*, s. 16–20.

¹³⁰ Tamtéž, s. IX–XI.

a udělat všechny kroky vedoucí ke změně.¹³¹ Při jedné analýze několika žen, které v dětství prožily sexuální zneužívání, si Glaister a Abel všimli, že cesta k uzdravení těchto žen byla usnadněna díky přijímání informací, vztahům, zážitkovým aktivitám, vnitřní silou a přesvědčeními a vyrovnáním se se zneužitím. Podpora byla nalezena ve vztahu s Bohem, církví, náboženstvím.¹³²

Uzdravení nastává prostřednictvím odevzdání se Ježíši Kristu. K vysvobození může docházet několika způsoby. Někdy k vysvobození může dojít ihned po úmyslu odevzdat případ Bohu. V jiných případech se jedná o vyléčení v průběhu bohoslužby, určitá je i možnost uzdravení na dálku. Někdy se teprve bohoslužbou zahájí proces uzdravování a první příznaky uzdravení se projeví až po nějaké době po konání bohoslužby.¹³³

Na otázku „proč věřit v Ježíše Krista“ nelze zodpovědět za druhé, to musí učinit každý sám.¹³⁴ V druhé kapitole, kdy jsem popisovala postavení oběti v rodině, jsem se zmiňovala o duchovních následcích incestního zneužívání. Osoby, které byly ve svém dětství zneužity svými otci, později prožívaly více hněvu a odtazitosti vůči Bohu.¹³⁵ Měly problém přijmout Boha jako Otce a nechat se jím vést. Těžko se zapojovaly do společenství.¹³⁶ Některé oběti ale ve vztahu s Bohem, církví, náboženstvím našly podporu. Náboženství a církve se staly důležitými zdroji pro pochopení zneužití v dětství, osvobození obětí od provinění, poskytnutí pocitu vlastní hodnoty, nabídnutí víry k přečkání životních obtíží a nalezení smyslu života.¹³⁷

Ne každá dívka měla takové štěstí poznat Boha. Pro mnohé ženy je těžké přijmout, že je Bůh miluje a že mu lze důvěřovat. Vnímání Boha a sebe sama je ovlivněno tím, jak dívka vnímá svého otce. Když u otce vidí, že se

¹³¹ McALL, K. *Uzdravení rodových kořenů*, s. 17.

¹³² GLAISTER, J. A., ABEL, E. *Experiences of women healing from childhood sexual abuse*, s. 188–194.

¹³³ McALL, K. *Uzdravení rodových kořenů*, s. 28.

¹³⁴ MATULÍK, B. *Proč věřím v Ježíše Krista*, s. 19.

¹³⁵ KANE, D., CHESTON, S., GREER, J. *Perceptions of god by survivors of childhood sexual abuse: An exploratory study in an underresearched area*, s. 228–237.

¹³⁶ HALL, T. *Spiritual effects of childhood sexual abuse in adult christian women*, s. 129–134.

¹³⁷ VALENTINE, L. FEINHAUER, L., L. *Resilience factors associated with female survivors of childhood sexual abuse*, s. 216–224.

k ní chová odměřeně, neosobně, to také očekává od Boha Otce. Je pro ni těžké se k Bohu přiblížit. Dopouštěl-li se otec na dceři násilí a nebral ohled na její svobodnou vůli, může se domnívat, že i Bůh ji bude nutit do něčeho, co sama dělat nechce. Požadoval otec po dívce čím dál víc? Získala pocit, že i Bůh bude mít na ni vysoké požadavky. Myslí si, že nesplní-li to, Bůh ji nepřijme. Cítí-li v otci někoho, na koho se nemohla spolehnout, že ji uchrání.¹³⁸

Oběti zneužití (převážně ženy na rozdíl od mužů) se v dospělosti uchylují do role oběti a mají tendence si vybírat takové partnery, kteří je (a nejen je, ale i děti) budou také zneužívat. Tomu je třeba předcházet. Zneužívané děti mohou využít letní tábory pro děti a mládež, které jsou obvykle tematicky zaměřené. Je také možnost navštívit tematické přednášky, poradenství. Příkladem správného výběru partnera mohou pojednávat i osobní svědectví jiných lidí, kteří takovou situaci již zažili.¹³⁹ Nemůže-li pomoci přímo pastorující, má možnost další pomoc zprostředkovat (např. doporučit jiné odborníky, kteří by v dané situaci byli kompetentnější).¹⁴⁰

Pomoci řešit problém lze snadněji těm, kteří o pomoc požádají, než těm, kteří problém skrývají. Duchovní pomoc ale nejde poskytnout násilím. Nemůžeme poskytnout pomoc někomu, kdo ji odmítá. Záleží tedy na člověku, zda si chce nechat pomoci.¹⁴¹ Účinnost pastorační pomoci je také ovlivněna tím, jaký vztah má oběť k Bohu. Když dítě svého otce vnímá jako člověka, který ho chránil, byl mu tzv. ochráncem, má podobný vztah i k Bohu Otci. Jestliže ale dítě v otci vidí někoho, kdo mu ublížil, kdo ho neuchránil, má k Bohu Otci odstup. I když by člověk chtěl se s Bohem sblížit, má stále strach, že ho nebeský Otec zraní, že ho neochrání.¹⁴²

Stále zůstává nevyřešená otázka, jak lze pomoci obětem, které v Bohu a církvi podporu nenalezly a nevidí smysl, proč jít touto cestou. Hledání

¹³⁸ WRIGHT, H., N. *Navždy tátovo děvče*, s. 130–131.

¹³⁹ STEHLÍK, D. *Pastorační působení a možnosti*.

¹⁴⁰ STEHLÍK, D. *Praktická pomoc, spojená s povzbuzením*.

¹⁴¹ STEHLÍK, D. *Role pastorujícího*.

¹⁴² WRIGHT, H., N. *Navždy tátovo děvče*, s. 133.

odpovědi na tuto otázku je dobrým námětem na zpracování nějaké další práce. V praktické části uvádím dvě kasuistiky, ve kterých obě dívky podporu v Bohu a církvi našly.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

„Nastavuji záda těm, kteří mě bijí, a své líce těm, kdo rvou mé vousy, neukrývám svou tvář před potupami a poplíváním. Panovník Hospodin je moje pomoc, proto nemohu být potupen, proto tvář svou nastavuji, jako kdyby byla z křemene, a vím, že nebudu zahanben.“¹⁴³

5. Kasuistiky

Praktickým výstupem mé absolventské práce s názvem „Pastorační pomoc obětem incestního zneužívání“ je kasuistika. Zde jsem uvedla dvě kasuistiky, týkající se sexuálního zneužívání v rodině (neboli incestu). K sepsání kasuistik mě motivovaly případy mých dvou kamarádek. Jako první případ jsem si vybrala dívku, která prochází zmíněnou traumatickou zkušeností již několik let. V kasuistice ji oslovuji jako Barbora. Druhý případ se týká dívky, která si incestním zneužíváním prošla v období základní a střední školy. Tuto dívku oslovuji jako Nikola. Jména dívek jsou z důvodu zachování jejich anonymity pozměněna.

Kasuistika má vést k ozřejmění skutečnosti, že oběti incestního zneužívání nemohou o svých traumatických zkušenostech mlčet, ale naopak mají překonat stud a izolovanost, a tak zabránit opakování zneužívání a nepřímo tak předcházet suicidiálním pokusům.

Informace byly získávány prostřednictvím osobního rozhovoru a doplňující informace jsem získala pomocí elektronické komunikace. Dívky se zveřejněním jejich příběhů souhlasily jen za podmínky, že zůstane zachována jejich naprostá anonymita.

---

¹⁴³ Bible, Izajáš 50,6–9.

5.1 Kasuistika č. 1

Tato kasuistika popisuje incestní zneužívání dívky po dobu několika let ze strany otce a později i ze strany strýce. Se samotnou dívkou se znám třetím rokem a za tak krátkou dobu jsem si získala takovou důvěru, že se mi dívka dokázala svěřit. Barbora je nyní se svou situací již smířená, ale v té době ještě nebyla natolik schopná o tom hovořit otevřeně a nazývat věci pravými jmény, a tak jsme se posouvaly malými krůčky, až jsme zdárně došly k cíli.

Barbora pochází z úplné rodiny. Její rodiče se znají více jak 20 let. Podle Barbory její rodina nepatří mezi bezproblémové. Rodiče mají oblibu v alkoholu. Jejího otce dědeček v dětství fyzicky týral a otcovu sestru (Bářinu tetu) zneužil. Matka pochází z bezproblémové rodiny. Oba jsou vyučeni. Otec pracuje jako zedník, matka pracuje jako dělnice, dříve pracovala v prádelně a mlékárně. Bára vyrůstala se svým starším bratrem.

Úspěšně dokončila povinnou školní docházku a s celkem slušnými výsledky ukončila i střední školu. V současné době studuje vysokou školu. Před obrácením mívala čtverky, poté se vše změnilo. Nešel jí český jazyk, matematika a angličtina. Takto to fungovalo do 7. třídy. Na konci 9. třídy měla jen dvojku z češtiny. Neovládala moc gramatiku. Zjevně se to vše spravilo samo. Neměla žádné doučování, neměla nikoho, kdo jí pomáhal s učením. Na střední škole měla vyznamenání. Absenci ve škole měla průměrnou, chyběla jen z důvodu nemoci nebo pravidelných kontrol. Je dyslektik a dysgrafik. V ničem výrazně nevyčnívá.

Její zdravotní stav je bez omezení. Už od základní školy u Barbory přetrvávají výkyvy hmotnosti z důvodu anorexie. V období stresu se její hmotnost snížila. Po jeho skončení se opět snaží o navýšení hmotnosti.

S navazováním kontaktů s vrstevníky (ani na základní ani na střední škole) neměla potíže. S kamarádkou ze střední školy se stále ještě vídá.

Barbora si nepamatuje, kdy přesně zneužívání začalo. Pravděpodobně se jedná již o předškolní věk. Na zneužívání se podílely dvě osoby nezávisle na sobě (otec a strýc). Ze strany otce zneužívání stále ještě přetrvává.

Toto zneužívání má různé povahy. Příkladně jde o sexuální dotazy a narážky (zda už s někým spala, proč si nevydělává prostitucí, že jí chybí sex apod.). Často docházelo k osahávání prsou, pozadí a genitálií. Otec Báru velmi pevně objímal, aby se nemohla bránit, a přitom ji líbal, dokonce i s jazykem v ústech. Chodíval za ní do sprchy, aby ji umyl. Dělal, že neslyší, když začala namítat. Pokaždé nad ní zvítězil. I ve sprše Báru osahával, dokonce jí strkal prsty do pochvy. Nejhorší pro ni bylo, když jí otec svlékal kalhoty i spodní prádlo a opět strkal prsty do pochvy a lízal jí genitálie. Říkala mu, ať ji nechá, ale on to nerespektoval, jen řekl, ať je v klidu. Cítila se jako hračka, se kterou si mohl hrát. K pohlavnímu styku mezi otcem a Barborou nedošlo. Když byla v 6. nebo 7. třídě, otec jí pustil erotický film. Bára mu řekla, že jí to nezajímá, on to ale nerespektoval. Otec byl opilý, Bára tedy počkala, až usne, aby odešla.

Když se mu začne Bára bránit, nadává jí a je na ni vulgární. Když se mu nechce podřídit, je podle otcova názoru protivná a má se raději s někým vyspat, aby se jí zlepšila nálada.

Otec Báře vyčítal její postavu. Podle jeho názoru byla příliš hubená. Bára chtěla hodně zhubnout, aby se svému otci zošklivila. Myslela, že to ji ze zneužívání vysvobodí, ale nestalo se tak. S tímto hubnutím se dostala do fáze anorexie. Lékařka dala Báře na výběr, buď do jednoho týdne přibere jeden kilogram, nebo ji pošle do psychiatrické léčebny. Bára se tedy rozhodla, že s tím něco začne dělat.

Zneužívání ze strany strýce se spíše podobalo pokusu o znásilnění. Bářin strýc má mentální postižení a bydlí u její babičky. Většinou ji povalil na postel a začal ji líbat (i s jazykem v ústech). Osahával ji stejně jako její otec. Pokoušel se Báru také svléci. Její vzpomínky jsou velice matné, neví tedy, jestli se pokaždé dostala se strýcova sevření. Často jí říkal, že by s ní chtěl

u ní doma souložit. Dokonce se před Bárou několikrát sebeuspokojoval. Vždycky utekla.

Při jedné hádce s rodiči se Bára zeptala, proč stále musí jezdit k babičce. Také se jim svěřila, že se ji strýc pokusil znásilnit. Bylo to v době, kdy uvěřila (ve 13 letech). Jejich odpověď zněla, že k babičce jezdí dobrovolně. Podle Báry byli rodiče opilí. Od té doby s nimi už o tom nemluvila, ani neví, jestli si to pamatují. Ještě téhož dne jí řekli, že si za to může sama. To ji úplně zničilo. Tentýž večer se poprvé pokusila o sebevraždu. Předtím si jen rozdírala kůži na hřbetech rukou do krve, kdy jí pohled na krev uklidňoval. Skončit se životem se pokusila spolykáním prášků, ale tento pokus nevyšel z důvodu špatně zvolených prášků.

O pár měsíců později se dostala k jehovistické bibli, kterou si i přečetla. Řekla si, že to může být její nová naděje. Její matka ji zavedla do katolické farnosti. Báře bylo 13 let, když začala chodit do náboženství. Po dvou letech návštěvy náboženství se rozhodla, že se nechá pokřtít.

O této životní situaci s nikým nemluvila, protože si myslela, že je to normální, i když se jí to nelíbilo. Když zjistila, že to normální není, bála se to někomu říct. Domnívala se, že jí nikdo neuvěří. Zneužívání ale dále pokračovalo, byla zoufalá, nevěděla již, co má dělat. Věděla jen, že sebevražda není řešení, a tak vyhledala pomoc.

O sebevražedných pokusech mluvila s knězem v její farnosti. Snažil se Báře vysvětlit, že sebevražda opravdu není řešení. Říkával, že je lepší, když nechá po sobě křičet a nadávat si, než aby ji otec osahával. Podle kněze může Báře osahávání více ublížit. Proto jí doporučil, když jí bude otec nadávat, má se začít modlit, a to jak za sebe, tak i za něj. Podporoval ji, aby se bránila.

Ve městě, kde studovala střední školu, se seznámila s knězem, který se stal jejím zpovědníkem. Během studia na střední škole mívala velice často myšlenky na sebevraždu. Její zpovědník Báře nabídl, zda si o tom nechce promluvit. Bára tuto nabídku přijala, a tak se ji zpovědník snažil doprovázet. Bára mu vypověděla o zneužívání a o nadávkách. Zpovědník jí doporučil, ať

se brání, že neustálé nadávky jí tolik neublíží. Díky jeho péči se dostala z anorexie. Hodně jí pomáhala modlitba za rodiče.

Podruhé se o sebevraždu pokusila ve čtvrtém ročníku na střední škole. Během studia na střední škole bydlela na internátě. Tentokrát se snažila si podřezat žíly. Důvodem byla hádka mezi ní a otcem v období mezi Vánocemi a Silvestrem. Jeho špatná nálada pramenila z toho, že se nenechala osahávat. Před matkou, která o zneužívání vůbec nevěděla a stále neví, otec vždy tuto hádku obhajoval tím, že se Bára dlouho sprchuje.

Poslední pokus o sebevraždu, respektive o sebepoškozování byl o prázdninách po maturitě. Nevydržela neustálé osahávání a nadávky, a tak si pořezala žíly. Rána byla jen povrchová. Svěřila se knězi ze svého bydliště. Ten jí poradil, aby v těžších chvílích „utekla“ z domu a spí někde jinde. Když k tomu dojde, vždy se potuluje po venku nebo jde ke svému příteli. To jí údajně pomáhá. Než se seznámila se svým přítelem, chodila za svým kamarádem, který byl ze stejné farnosti.

V současné době má ještě problém s příjmem potravy, hlavně ve stresových situacích. I když nyní studuje vysokou školu mimo domov a domů jezdí velmi minimálně, a to většinou jezdí za svým přítelem, zneužívání a slovní ataky stále přetrvávají. Když jsou rodiče opilí, je Bára vůči nim agresivní, nedokáže se ovládnout. Je na ně protivná, odmítá s nimi mluvit, hádá se s nimi. Na svou situaci se snaží dívat se nadhledem a modlit se rodiče. Bářin přítel nesouhlasí s tím, že Bára svolila k sepsání jejího příběhu, ale snaží se jí být oporou v každém jejím rozhodnutí.

5.2 Kasuistika č. 2

Druhá kasuistika popisuje incestní zneužití dívky vlastním otcem (ojedinělý případ) a nevlastním otcem (delší období). Tuto dívku znám již od raného dětství a máme k sobě velkou důvěru, o to jsem měla snazší s dívkou mluvit o jejím zneužití. Rozhovor jsem s Nikolou vedla v osobním kontaktu.

Ze začátku Nikola nedokázala pojmenovávat věci pravými jmény, ale v závěru se povedlo, že Nikola přijala svou situaci jako součást jejího života.

Nikola pochází z úplné rodiny, ale s nevlastním otcem. Její rodiče se rozvedli, když měla jeden rok. Svůj předškolní věk Nikola s matkou strávila u prarodičů. V šesti letech si matka našla nového partnera, za kterým se také přestěhovaly na jižní Moravu, proto musela v polovině první třídy změnit školu. V té době se Nikole narodila sestra. Rodina na tomto místě nepobyla moc dlouho, protože po roce a půl opět změnila své bydliště, ale jen o pár kilometrů. Protože bydleli jen v 1+1, museli se přestěhovat do většího. Tentokrát se přestěhovali do rodinného domku na vesnici. Opět musela změnit školu. Sice nastoupila na začátku školního roku, ale musela si najít cestu, aby mohla zapadnout do už zaběhnutého kolektivu. Byla v dětském věku, proto to pro ni nebylo tak těžké. Po třech letech se stěhovali znovu, tentokrát jí ale zůstala stejná základní škola. Na tak časté stěhování si už zvykla, nezabývala se tím.

Zde už dochodila základní školu. Její výsledky ve škole byly spíše průměrné. Školu zvládala bez větších potíží. Bez problémů se dostala i na soukromou střední školu. Zde patřila mezi studenty s lepšími výsledky. Po maturitě se dostala na vysokou školu, ale zvolila si špatný obor, proto po roce musela odejít a v současné době studuje poslední ročník VŠ, na oboru, který jí více vyhovuje.

Matka Nikoly je vyučená prodavačka. V prvních letech Nikoly studovala obchodní akademii, ale nedokončila ji, protože to z časových důvodů nezvládala. Momentálně pracuje jako obsluha čerpací stanice. Otec je vyučen jako hasič z povolání. V dnešní době pracuje u bezpečnostní agentury. Nevlastní otec vystudoval strojírenskou střední školu a nyní vede stavební firmu.

V posledním ročníku základní školy se poprvé po 14 letech viděla se svým vlastním otcem. Byla nervózní a měla radost, že se s ním může setkat. O prázdninách před nástupem na střední školu, byla na několik málo dní u prarodičů (rodičů od otce), kde byl i otec.

V polovině studia (to měla Nikola 17 let) jela na část prázdnin k otci. To vůbec netušila, jak moc jí tento pobyt změní. Strávila tam necelé dva týdny. Během celého pobytu každý večer otec Nikolu opíjel. Ze začátku se vyptával na skutečnosti ze sexuální oblasti (např. zda už s někým spala). Již od prvního večera pouštěl erotické filmy. Při prvních záběrech byla Nikola v naprostém šoku, nebyla schopna ničeho (ani odejít), stále doufala, že se jí to jenom zdá. Nakonec v půli filmu odešla. Každý večer se to opakovalo, při filmu ale vždy usnula.

Asi třetí noc do pokoje, kde Nikola spala, přišel otec. Po chvíli se probudila s nepříjemným pocitem v genitální oblasti. Když překonala prvotní šok, zjistila, že otec použil vibrátor, aby mohl do Nikoly vniknout. Vyhodila ho z pokoje se slovy, že je opilý. Než odešel, zeptal se jí, kde přišla o poctivost. V té době si řekla, že z něj mluví alkohol a neví, co mluví, a nepřikládala tomu velký význam. Další dny se to s různými obměnami opakovalo.

V druhé polovině pobytu to zašlo trochu dále. Jednoho dne si připadala malátná, nechtěla už pít, ale otec ji zmanipuloval, dokonce jí namíchal i alkoholický koktejl. Domnívá se, že do něj otec něco přisypal. U filmu opět usnula v obývacím pokoji. Otec toho využil a dvakrát s ní souložil. Myslela si, že je to jen sen, proto se nijak nebránila. Druhý den jí ale nebylo dobře. Přemýšlela, čím by to mohlo být. Pak si uvědomila, že ta událost, která se večer udála, nebude jen pouhý sen, že to je ta příčina, kvůli které jí není dobře.

V dalších dnech už k pohlavnímu styku nedošlo, ale i nadále každý večer pouštěl erotické filmy. I nadále chodil do jejího pokoje, aby ji osahával v genitální oblasti. To trvalo jen do příjezdu otcovy přítelkyně z dovolené. Po pár dnech příjezdu přítelkyně Nikola odjela domů.

Rodina ani nikdo další na ni nepoznal, co se na prázdninách u otce stalo. Nikomu nebylo nic podezřelé. V té době si ani sama Nikola neuvědomovala skutečnost, že byla sexuálně zneužita. Nic z toho neřešila, chovala se jako vždy jindy. Tato situace trvala tři roky.

Na začátku 4. ročníku se matka s nevlastním otcem kvůli dluhům rozvedla, ale i nadále s ním zůstala v partnerském vztahu. Střední školu dokončila úspěšně. Chybělo málo, aby odmaturovala s vyznamenáním. Po ukončení střední školy se opět přestěhovala. Tentokrát už bydlela jen se svou matkou a sestrou, i když občas na víkendy k nim jezdil nevlastní otec. Nikola z toho nebyla příliš nadšená. V době stěhování jí matka slíbila, že s ním všechny vztahy ukončí. Postupně od svého slibu opouštěla, až nakonec jezdil na víkendy, jako by tam i on byl jako doma. Nikola v tom viděla zradu.

Po maturitě šla na vysokou školu, kterou po jednom roce musela ukončit, protože to nezvládala. Když to řekla matce, ta začala křičet a nechtěla dovolit, aby šla Nikola studovat jinou vysokou školu. Nakonec si to Nikola vybojovala.

Po úspěšně vykonaných přijímacích zkouškách se pro Nikolu něco změnilo. Asi jeden měsíc chodila do kostela v době, kdy nebyla bohoslužba. Po tomto čase začala navštěvovat i bohoslužby, ale po dobu dvou měsíců jen ve všední dny. To byly právě prázdniny. Nikola byla pokřtěná v římskokatolické církvi, a tak na konci prázdnin navštívila místního kněze, ke kterému šla po sedmi letech ke svátosti smíření.

Nástup na druhou vysokou školu byl pro Nikolu velmi významným krokem, protože se dostala mezi věřící kolektiv (jak ve škole, tak v jejím bydlišti). Až zde si Nikola začala uvědomovat, co jí otec provedl. Nebyla schopna se pořádně začlenit do kolektivu. Byla roztěkaná. Nevěděla si vůbec rady.

Nechtěla to s nikým řešit, ani s rodinou ani přáteli. Styděla se za to všechno, co jí otec provedl. Chtěla být sama a ode všeho utéct. Nakonec ale musela někoho vyhledat, aby jí pomohl. Už to nebyla schopna sama zvládnout. Jediný, ve kterém získala důvěru, byl kněz (ten kněz, u kterého byla u svátosti smíření) v její farnosti. Jen s ním v tuto chvíli dokázala o této situaci hovořit. Ještě ale nedokázala některá fakta nazývat pravými jmény.

Kněz musel být hodně vnímavý, aby pochopil, co Nikola chtěla říci. Snažil se jí povzbudit. Stav Nikoli se sice nezlepšoval, ale také se nezhoršoval.

Asi po půl roce se poprvé pokusila o sebevraždu. Vzala si celou krabičku léků. Zachovala ještě svou duchapřítomnost a napsala svému dobrému kamarádovi. Ten poté začal jednat. Zprvu se snažil Nikolu přesvědčit, aby něco učinila sama. Nedala si ale říct, proto jí zavolal záchrannou pomoc. Díky tomu se pokus o sebevraždu nezdařil. O měsíc později Nikola podstoupila modlitbu za uzdravení. Přítomni byli její nejbližší přátelé a kněz. Ze začátku to vypadalo, že všechno bude v pořádku, ale stále se točila v jednom kruhu.

Nikola se touto problematikou stále zabývala. Na podzim si uvědomila, že se pomalu začíná uzdravovat. Během této doby se její vybavily další vzpomínky, ty vůbec nesouvisely s prázdninami u otce, ale byly přibližně o deset let starší (tzn., Nikola měla šest nebo sedm let). Stále se jí zobrazoval jen jeden jediný pohled. Viděla, jak leží v posteli a jak nevlastní otec vstává z postele a odchází, a přitom byl nevlastní otec nahý. Až nyní Nikola pochopila otcovu narážku „Kdes přišla o svou poctivost“. Domnívá se, že mezi ní a otčímem muselo k něčemu dojít, ale na nic si vůbec nevzpomíná.

Na konci podzimu byla tak na dně, že jela za mládežnickým knězem, který v jejich farnosti působil. Tato návštěva byla pro Nikolu velice silná. Netušila, že něco takového může nastat. Když knězi vypověděla, co měla na srdci, modlili se před nejsvětější svátostí, dokonce do této modlitby zapojili i modlitbu bolestného růžence. Nebyla vůbec schopna na něj odpovídat. Tuto modlitbu sice vnímala, cítila i přítomnost Ježíše, ale nedokázala vyřknout ani jediné slůvko. Místo toho jen brečela (sice bez slz, ale přeci) a nebyla schopna čehokoli. Po této modlitbě se jí ulevilo.

Největším krokem pro Nikolu byl asi ten, kdy na táboře, který byl duchovně zaměřen, podstoupila modlitbu rozvázání. Této modlitby se zúčastnil kněz, který tuto modlitbu prováděl, a věřící terapeutka, která to zorganizovala a zároveň Nikolu celou modlitbou provázela. Nikola si přála,

aby se této modlitby také zúčastnil jeden z vedoucích tábora. Před zahájením modlitby Nikola dostala úkol, aby si vypracovala seznam. Měla uvést, jaká traumata v životě zažila, jaké osoby ji ublížily, co se v rodině vyskytuje za problémy, zda sama nebo někdo z rodiny se zabývá nebo zabýval okultismem, jaká slova nebo slovní spojení ji uráží apod. Na základě vypracovaného seznamu, to šlo snáze. Nikola byla na tuto situaci už připravená a věděla, co ji zhruba čeká. Po sdělení příběhu byl prostor k dotazům. Na závěr se přešlo k samotné modlitbě rozvázání. Už ke konci vyprávění začala vzlykat, během modlitby se přece jen rozbřečela (opět bez slz). Byl to hodně emotivní zážitek.

Celé dva měsíce od modlitby rozvázání se Nikola cítila stále spokojená, nic vážnějšího ji netrápilo. Myslela si, že se některé vztahy v rodině zlepšily, i když v některých jiných vztazích to začalo být trochu problémovější. Když tou dobou mluvila s knězem v jejím bydlišti, dozvěděla se, že už je na tom opravdu lépe, že to, co jí kněz říká tentokrát, by si před dvěma lety, kdy do farnosti přišla, nedovolil. Změnu v jejím chování zaznamenali i její přátelé.

Ve stejné době si také uvědomila jeden fakt z doby, kdy chodila na druhý stupeň základní školy. Vždy, když byla ve sprše, po ní otčím něco potřeboval a dožadoval se, aby otevřela dveře do koupelny. Nikola byla příliš uzavřená a nebyla schopná odporovat, a tak dveře vždy otevřela. Když jí otčím něco ukazoval a vysvětloval, jak to má udělat, se snažil být v největší blízkosti, aby mohl „cítit její teplo“, a nenápadně jí osahával pozadí. Bylo jí to nepříjemné, ale netroufala si nic říci.

Po Vánocích ve třetím roce studia na vysoké škole se opět pokusila o sebevraždu, přesněji řečeno čtyřikrát. Tentokrát se snažila podřezat si žíly. Stále říkala, že se nechtěla zabít, že šlo jen o sebepoškozování. Na pár dní dokonce musela odjet ze známého domácího a školního prostředí k přátelům. Přátelé se snažili s Nikolou modlit a vysvětlit jí, co by mělo být důležité.

5.3 Shrnutí

Přestože můžeme v obou kasuistikách najít nějaké odlišnosti, mají mnoho společného. Ačkoli Bára byla zneužívána opakovaně a Nikola jen ojedinele, mají společné to, že se obě pokusili o sebevraždu, a to ne jednou. V obou případech se jedná zneužití vlastním otcem. Bára se navíc stala obětí svého strýce a Nikola svého otčíma. V obou případech se jedná o nejbližší příbuzné (takové příbuzné, ve které dívky měly důvěru).

Obě dívky mají na sebe příliš vysoké nároky, na střední i vysoké škole patřily mezi studenty s lepšími výsledky. Když se jim nedaří podle jejich představ, říkají, že je to jejich vina, že se měly snažit více. Dívky se také obviňují za to, že byly zneužity, že to byla jejich chyba a že ony to svým chováním vyprovokovaly a svého otce nějakým způsobem svedly. Svého otce raději omlouvaly, než aby ho obviňovaly.

Na obou případech vidíme, že trvala určitá doba, než se dívky někomu svěřily. První, komu to dívky řekly, byl kněz (shodou náhodou jeden a tentýž). Dívky si zprvu neuvědomovaly, že se děje něco špatného, proto nic neřešily a proto také nikomu nic neřekly. Později, když si uvědomily, co se stalo nebo co se děje, se bály, že jim nikdo neuvěří. Styděly se za to, že dopustily, že k zneužití došlo. Cítily se vinny. Svěřily se až v případě, kdy už si nevěděly rady, co mají dělat.

Naneštěstí svou situaci řešily převážně jen s knězem, který je vázán zpovědním tajemstvím, i když se jedna z dívek nesvěřila ve svátosti smíření. Díky zpovědnímu tajemství to kněz nemohl nahlásit na policii ani orgánům sociálně-právní ochrany dětí. Jediné, co kněz mohl udělat, bylo dívky podporovat, že za nic nemohou, že to není jejich vina. Byl tam vždy pro ně, když potřebovaly pomoc, nebo se vypovídat. Nedal od nich ruce pryč, jako to udělali jejich nejbližší příbuzní.

V případě Báry zneužívání stále pokračuje, s danou situací se již dokáže do značné míry vyrovnat, ustaly suicidální pokusy i sebepoškozování. Snaží se regulovat svou hmotnost. Většinu času tráví mimo domov, a tak se

dokázala uklidnit natolik, aby unesla nápor nejen ve školním studiu, ale i v rodinném prostředí.

Nikola na tom stále není nejlépe, k plnému uzdravení bude potřebovat ještě hodně času. Pochopila, že to už nevrátí a že to nebyla její vina, i když občas má takové chvíle, kdy by nejraději se vším chtěla skončit. Nikola ale stále bojuje a nad pokušeními vítězí.

Závěr

„Neměl žádné služebnictvo, přesto ho nazývali Mistrem.

Neměl tituly, ale nazývali ho učitelem.

Nestudoval medicínu, ale říkali mu lékař.

Neměl armádu, přesto se ho králové báli.

Nevyhrál žádnou vojenskou bitvu, přesto přemohl svět.

Nespáchal žádný zločin, přesto jej ukřižovali.

Byl pohřben v hrobě, přesto žije i dnes.

Není čest sloužit takovému Pánu?“

Rodina je základní jednotkou společnosti, která je důležitá pro každého jedince. V rodině jsou člověku dávány určité vzory (ať už dobré nebo špatné), které člověka zcela ovlivní. Někteří lidé mají doma dobré rodinné zázemí, ale v jiných rodinách dochází k násilí. Takové násilí se může projevovat týráním, zneužíváním či zanedbáváním. V této práci jsme mluvili o zneužívání, přesněji řečeno o incestním zneužívání.

Jedná se o jednu ze sociálních oblastí, která se nedá velice dobře vyčíslit. Je jen velmi nepatrné množství případů, kdy oběti zneužití ohlásí, ještě méně je případů, které jsou dořešeny až do konce. Většina obětí totiž po určité době svou výpověď odvolá s tím, že to byla lež, že si to jen vymyslely. Proč? Proč tomu tak dochází? Protože se bojí, stydí se za to, nechtějí zničit rodinu. Odvolání výpovědi je pro zneužívané dítě zcela typické. Důležité je tomu ale předcházet.

V práci jsem se zaměřila na pastorační péči o nezletilé dívky postižené incestním zneužíváním. Uvedla jsem zde i nepastorační formy pomoci. Jako hlavní cíl jsem si stanovila „vytyčit hlavní znaky pastorační pomoci incestním rodinám a zařadit je do kontextu komplexní pomoci obětem“.

Je široká řada lidí, kteří mohou oběti zneužití pomoci. Přitom žádná skupina osob není schopna oběti pomoci bez alespoň jedné další skupiny osob. Když je dívka zneužitá, dá se více či méně rozpoznat, že jde o oběť

trestného činu. V některých případech se dívky musí dostat do rukou lékařů, protože dochází k fyzickým následkům, jako jsou např. hematomy, krvavá poranění v genitální oblasti, ne-li i zlomeniny. Většinou potřebují i následnou duševní nebo i duchovní péči. Když se jejich situace začne řešit, velice často se stává, že svou výpověď odvolají zpět, protože ji pachatelé vydírají, nemají v rodině v nikom oporu, nikoho, kdo by jim mohl věřit, utěšit. Jak zabránit tomu, aby nedocházelo k odvoláním výpovědí? Jak zařídit, aby dívky dotáhly do konce soudní proces?

U některých obětí nemusí dojít k tělesnému poškození a k lékařskému ošetření, ale naopak u nich zneužití nechá psychické potíže. Důležité je rozpoznat, že se s nimi něco děje. Kdo všechno může poznat, že něco není v pořádku? Oběti jsou nejčastěji v kontaktu s ostatními příbuznými, ve škole (s učiteli a se spolužáky), s rodiči svých kamarádů apod. Tito lidé si nejpravděpodobněji mohou všimnout, že je dítě zneužíváno, a v rámci svých možností mu pomoci, nejčastěji tak, že to nahlásí orgánu sociálně-právní ochrany dětí a orgánům činným v trestním řízení a že budou dítěti oporou.

A následná terapie? Pokud oběť sama nebude chtít, může být snaha pomáhajících profesí jakkoli velká, ale nebude účinná. Je možnost oběti ukázat, že jsou na její straně, mohou jí říct, kdo všechno může pomoci, pokud ale dívka sama nepřijde, jsou všechny snahy nedostačující. Dívka si musí najít někoho, komu věří, u koho vidí důvěru, u koho si ona sama uvědomuje pocit bezpečí. Když chodí na nějakou terapii, aniž by byla přesvědčená, že jí to může nějak pomoci, aniž by dotyčným věřila, může to dívku ještě více zničit. Takovým obětem musíme vytvořit zázemí, aby byly ochotny přistoupit na nějakou pomoc.

Kasuistikami jsem prakticky chtěla dokázat, jak se oběti incestního zneužívání chovají a jak si nechají pomoci. Srovnáme-li popis projevů v kasuistikách a popis projevů v teoretické části, zjistíme, že se to shoduje. Můžeme také vidět, u koho dívky našly důvěru a komu se dokázaly svěřit a proč.

Cizojazyčné resumé

Die Abschlussarbeit heißt „Pastorale Hilfe für Opfer von inzestuösen Missbrauch“. Die Abschlussarbeit ist für Leute, die den Opfern helfen wollen, sollen. Ich habe hier auf minderjährige Mädchen konzentriert. Hauptziel ist es, "die wichtigsten Merkmale der pastoralen Hilfe für die Familien von Inzest gesetzt und sie in den Kontext einer umfassenden Hilfe für die Opfer" Die Abschlussarbeit gliedert sich in theoretischen und praktischen Teil. Im theoretischen Teil beschäftige ich mich mit dem, was sexueller Missbrauch und Inzest ist. Ich sprach hier als auch verschiedene Formen der Unterstützung. ein ganzes Kapitel ist der Seelsorge gewidmet. Als praktische Ausgabe sind der zwei Fallstudien vorgestellt.

Niemand kann das Opfer ohne die Hilfe von anderen zu helfen. In den meisten Fällen gibt es physische Folgen. Es ist daher notwendig, ärztliche Behandlung. Manchmal brauchen die Opfer psychische oder seelische Betreuung. Opfer sind häufig in Kontakt mit anderen Verwandten, in der Schule (mit Lehrer und Mitschüler), Eltern von ihren Freunden usw. Dies sind die ersten Menschen, die Opfer helfen können. Therapie wird nicht wirksam sein, wenn das Opfer selbst nicht will. Opfer muss jemand, der glaubt, zu finden. Wir müssen den Opfern ein Umfeld schaffen, das ihnen ein Hilfe annehmen ermöglicht.

Seznam literatury

1. ADAMSOVÁ, C.; FAYOVÁ, J. *Už žádná tajemství. Jak chránit dítě před sexuálními napadením.* Praha: Themis, 1997. ISBN 80-85821-31-1.
2. ALLENDER, D., B. *Cesta uzdravení.* Bratislava: Porta libri, 2003. ISBN 80-89067-14-X.
3. ALLENDER, D., B. *Zraněné srdce.* Praha: Návrat domů, 2006. ISBN 80-7255-141-8.
4. BENEDIKT, H. *To není vaše vina! Jak se vyrovnat se sexuálními napadením.* Praha: One Woman Press, 2003. ISBN 80-86356-17-5.
5. *Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona.* Český ekumenický překlad. 13. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 2007.
6. BOICE, J., M. *Základy křesťanské víry.* Praha: Návrat domů, 1999. ISBN 80-7255-005-5.
7. DUNOVSKÝ, J.; DYTRYCH, Z.; MATĚJČEK, Z. A KOLEKTIV. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě.* Praha: Grada Publishing, 1995. ISBN 80-7169-192-5.
8. HARTL, P.; HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník.* Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-303-X.
9. JANDOUREK, J. *Sociologický slovník.* Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.
10. JESCHKE, J., B. *Nauka o kázání.* Praha: Katedra praktické teologie Komenského fakulty, 1963. ISBN neuvedeno.
11. *Katechismus katolické církve.* Praha: Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, spol. s r. o., 1995. ISBN 80-7113-132-6.
12. KOLEKTIV AUTORŮ. *Sociálněpatologické jevy – některé formy násilí na dětech a ženách.* Brno: Drom, 2004. ISBN 80-903472-3-1.
13. KORČÁK, T. *Studnice uzdravení. Jak čerpat z Božích zdrojů a sloužit uzdravením.* Mělník: Juda, 2008. ISBN 978-80-87239-00-1.
14. KŘIVOHLAVÝ, J. *Povídej, naslouchám.* Praha: Návrat domů, 1993. ISBN 80-85495-18-X.

15. McALL, K. *Uzdravení rodových kořenů*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. ISBN 978-80-7195-019-6.
16. OTIS-COUR, L. *Rozkoš a láska. Dějiny partnerských vztahů ve středověku*. Praha: Vyšehrad, 2002. ISBN 80-7021-542-9.
17. PESCHKE, K., H. *Křesťanská etika*. Praha: Vyšehrad, 1999. ISBN 80-7021-331-0.
18. RYRIE, CH., C. *Základy teologie*. Třinec: Biblos, 1994. ISBN 80-900240-6-8.
19. SMOLÍK, J. *Pastýřská péče*. Praha: Kalich, 1991. ISBN 80-7017-276-2.
20. STEHLÍK, D. *Pastorace*. Přednáška, akademický rok 2009/2010.
21. STEHLÍK, D. *Pastorační dopisy*. Přednáška, akademický rok 2009/2010.
22. STEHLÍK, D. *Pastorační působení a možnosti*. Přednáška, akademický rok 2009/2010.
23. STEHLÍK, D. *Pastorační rozhovor*. Přednáška, akademický rok 2009/2010.
24. STEHLÍK, D. *Povzbuzování*. Přednáška, akademický rok 2009/2010.
25. STEHLÍK, D. *Praktická pomoc, spojená s povzbuzením*. Přednáška, akademický rok 2009/2010.
26. STEHLÍK, D. *Přímluvná modlitba*. Přednáška, akademický rok 2009/2010.
27. STEHLÍK, D. *Role pastorujícího*. Přednáška, akademický rok 2009/2010.
28. ŠOLTÉZ, Š. *Kristus a rodina*. Praha: Kalich, 1970. ISBN nevedeno.
29. ŠOLTÉZ, Š. *Dějiny křesťanské církve*. Praha: Kalich, 1990. ISBN 80-7017-204-5.
30. ŠPATÉNKOVÁ, N. A KOL. *Krizová intervence pro praxi*. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, 2004. ISBN 80-247-0586-9.
31. TÄUBNER, V. *Nejstřeženější tajemství. Sexuální zneužití dětí*. Praha: TRIZONIA, 1996. ISBN 80-85573-72-5.
32. VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z.; SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-286-6.

33. VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí I. díl*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-479-9.
34. VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HAJD-MOUSSOVÁ, Z. *Sexuální zneužívání dětí II. díl*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-878-6.
35. VÝROST, J.; SLAMĚNÍK, I. *Aplikovaná sociální psychologie I. Člověk a sociální instituce*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-269-6.
36. WEISS, P. A KOL. *Sexuální zneužívání dětí*. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-0929-5.
37. WIRTZ, U. *Vražda duše. Incest a jeho terapie*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-975-5.
38. WRIGHT, H., N. *Navždy tátovo děvče*. Praha: Návrat domů, 1998. ISBN 80-85495-13-9.

Časopisy:

1. MATULÍK, B. *Proč věřím v Ježíše Krista*. Brána. Praha: vyd. KODEX, 2009, ročník 41, č. 7–8, s. 10–19, ISSN 1803-828X.
2. BLATNÍKOVÁ, Š. *Psychologické aspekty trestného činu „obchodu s lidmi“*. Policista. Příloha časopisu. Praha: vyd. Ministerstvo vnitra ČR, 2007, ročník 13, č. 1, s. 1 – 8, ISSN 1211-7943.

Zákony

1. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, na základě změn provedených zákonem č.306/2009 Sb.

Cizojazyčná literatura

1. BEVERIDGE, K. CHEUNG, M. *A spiritual framework in incest survivors treatment*. Journal of Child Sexual Abuse, 2004.

2. GLAISTER, J. A., ABEL, E. *Experiences of women healing from childhood sexual abuse*. Archive of Psychiatric Nursing, 2001.
3. HALL, T. *Spiritual effects of childhood sexual abuse in adult christian women*. Journal of Psychology and Theology, 1995.
4. KANE, D. CHESTON, S., GREER, J. *Perceptions of god by survivors of childhood sexual abuse: An exploratory study in an underresearched area*. Journal of Psychology and Theology, 1993.
5. PARGAMENT, K. *The psychology of religion and coping: Theory, research, and practice*. New York: The Guilford Press, 1997.
6. VALENTINE, L. FEINHAUER, L., L. *Resilience factors associated with female survivors of childhood sexual abuse*. The American Journal of Family Therapy, 1993.
7. WASIK, B., H.; BRYNT, D., M. *Home visiting: Procedures for helping families*. Thousand Oaks: Sage Publications, 2001. ISBN 0761920544.

Internetové zdroje

1. Klidně bych i zemřel, abych to řádění odvrátil, říká otec, jenž viděl znásilnění dcery[online]. [cit. 15. 04. 2010].
Dostupný z: <http://www.novinky.cz/krimi/197444-klidne-bych-i-zemrel-abych-to-radeni-odvratil-rika-otec-jenz-videl-znasilneni-dcery.html>
2. Otčím dostal za devět let trvající zneužívání dcery 6,5 roku vězení. [online]. [cit. 15. 04. 2010].
Dostupný z: http://zpravy.idnes.cz/otcim-dostal-za-devet-let-trvajici-zneuzivani-dcery-6-5-roku-vezeni-10g-/krimi.asp?c=A100322_093317_krimi_aha
3. Počet týraných a sexuálně zneužívaných dětí v ČR klesl. [online]. [cit. 10. 04. 2010].
Dostupný z: <http://www.mpsv.cz/cs/4306>

4. Sexuálního zneužívání dětí přibývá. [online]. [cit. 10. 04. 2010].

Dostupný z:

<http://spunt.centrum.cz/skolaci/zdravi/2009/7/24/clanky/sexualniho-zneuzivani-deti-pribyva/>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – úplné znění trestního zákona

Příloha č. 2 – počet sexuálně zneužitých dětí v ČR

Příloha č. 3 – co Písmo říká o Bohu?

Příloha č. 1

Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, na základě změn provedených zákonem č.306/2009 Sb.

Část druhá – Zvláštní část

Hlava III – Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

§ 185 – Znásilnění

(1) Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezmocnosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li trestný čin uvedený v odstavci 1

a) souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží,

b) na dítěti, nebo

c) se zbraní.

(3) Odnětím svobody na pět let až na dvanáct let, bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let,

b) spáchá-li takový čin na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo

c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset let až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

§ 186 – Sexuální nátlak

(1) Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, nebo kdo k takovému chování přiměje jiného zneužívaje jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta nebo zákazem činnosti.

§ 187 – Pohlavní zneužití

(1) Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let svěřeném jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset let až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

§ 188 – Soulož mezi příbuznými

Kdo vykoná soulož s příbuzným v pokolení přímém nebo mezi sourozencem, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

Hlava IV – Trestné činy proti rodině a dětem

§ 202 – Svádění k pohlavnímu styku

(1) Kdo nabídne, slíbí nebo poskytne dítěti nebo jinému za pohlavní styk s dítětem, pohlavní sebeukájení dítěte, jeho obnažování nebo jiné srovnatelné chování za účelem pohlavního uspokojení úplaty, výhodu nebo

prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až na pět let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let,
- b) spáchá-li takový čin ze zvrženíhodné pohnutky,
- c) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu, nebo
- d) spáchá-li takový čin opětovně.¹⁴⁴

---

¹⁴⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, na základě změn provedených zákonem č.306/2009 Sb.

Příloha č. 2 Počet sexuálně zneužitých dětí¹⁴⁵

Rok 2000	614
Rok 2001	522
Rok 2002	537
Rok 2003	665
Rok 2004	698
Rok 2005	664
Rok 2006	585
Rok 2007	650
Rok 2008	739

---

¹⁴⁵ Počet týraných a sexuálně zneužívaných dětí v ČR klesl. [online]. [cit. 10. 04. 2010].; Sexuálního zneužívání dětí přibývá. [online]. [cit. 10. 04. 2010].

Příloha č. 3

Co Písmo říká o Bohu?

„Bůh však prokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus za nás zemřel, když jsme ještě byli hříšní.“ Římanům 5,8

„Nyní však není žádného odsouzení pro ty, kteří jsou v Kristu Ježíši, neboť zákon Ducha, který vede k životu v Kristu Ježíši, osvobodil tě od zákona hříchu a smrti.“ Římanům 8,1

„Je-li Bůh s námi, kdo proti nám?“ Římanům 8,31

„Bůh naděje nechť vás naplní veškerou radostí a pokojem ve víře, aby se rozhojnila vaše naděje mocí Ducha svatého.“ Římanům 15,13

„Nikdy tě neopustím a nikdy se tě nezřeknu.“ Židům 13,5

„Protože sám prošel zkouškou utrpení, může pomoci těm, na které přicházejí zkoušky.“ Židům 2,18

„Byl v opovržení, kdekdo se ho zřekl, muž plný bolesti, zkoušený nemocemi, jako ten, před nímž si člověk zakryje tvář, tak opovržený, že jsme si ho nevážili. Byly to však naše nemoci, jež nesl, naše bolesti na sebe vzal, ale domnívali jsme se, že je raněn, ubit od Boha a pokořen. Jenže on byl proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost. Trestání snášel pro náš pokoj, jeho jizvami jsme uzdraveni.“ Izajáš 53,3–6

„Není už rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou.“ Galatským 3,28

*„Aby se pro bohatství Boží slávy ve vás jeho Duchem posílil a upevnil
`vnitřní člověk“ Efezským 3,16*

*„On nás potěšuje v každém soužení, abychom i my mohli těšit ty, kteří
jsou v jakékoli tísní, tou útěchou, jaké se nám samým dostává od Boha. Jako
na nás v hojnosti přicházejí utrpení Kristova, tak na nás skrze Krista přichází
v hojnosti i útěcha.“ 2 Korintským 1,4n*

*„Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo
v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“ Jan 3,16*

„Budete-li mne o něco prosit ve jménu mém, já to učiním.“ Jan 14,14

„Chci vám dát naději do budoucnosti.“ Jeremjáš 29,11¹⁴⁶

---

¹⁴⁶ Bible.